C/2026/3084

10.6.2026

KOMISJONI TEATIS

Juhenddokument määruse (EL) 2025/40 (mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid) kohta

(C/2026/3084)

Komisjoni juhenddokumendi reguleerimisese ja kohaldamisala

Määrus (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid ([1]) (edaspidi „pakendimäärus“), jõustus 11. veebruaril 2025 ja seda hakatakse kohaldama alates 12. augustist 2026.

Komisjon on saanud pärast pakendimääruse vastuvõtmist ning oma keskkonnaalase koondpaketi ja laiemate lihtsustamis-püüdluste raames sidusrühmadelt, sealhulgas liikmesriikide ametiasutustelt, hulgaliselt küsimusi pakendimääruse teatavate sätete tõlgendamise kohta. Selleks et toetada määruse tulemuslikku ja õigeaegset rakendamist ettevõtjate seas ja liikmesriikides, on komisjon teinud kõik endast oleneva, et vastata tõstatatud küsimustele ning tagada võimalikult kiiresti selgus ja õiguskindlus.

Sellega seoses annab komisjon välja käesoleva juhenddokumendi pakendimääruse teatavate sätete tõlgendamise kohta, eesmärgiga hõlbustada pakendimääruse ühetaolist kohaldamist kogu liidus. Juhenddokumenti täiendavad korduma kippuvad küsimused, mis on koostatud osana komisjoni käimasolevast dialoogist sidusrühmadega.

Juhenddokument põhineb liidu õiguse tõlgendamist käsitleval Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud praktikal, mille kohaselt ei tule tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult normi sõnastust, vaid ka selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa õigusnorm on ([2]).

Õiguslikud kohustused on kehtestatud ainuüksi pakendimääruses ning selle juhenddokumendiga ei asendata, täiendata ega muudeta pakendimääruse sätteid. Juhenddokumenti ei tohiks vaadelda eraldi, vaid tuleks tõlgendada koostoimes asjakohaste õigusaktidega ning see ei kujuta endast eraldiseisvat allikat.

Võttes arvesse sidusrühmadelt laekuvat lisateavet ja õigusnormide kohaldamisel saadavaid praktilisi kogemusi, võidakse käesolevat juhenddokumenti ja sellele lisatud korduma kippuvaid küsimusi vajaduse korral ajakohastada.

ELi õigusaktide õiguslikult siduv tõlgendamine jääb siiski Euroopa Liidu Kohtu ainupädevusse.

Järgmise paari-kolme aasta jooksul teeb komisjon mitme rakendusmeetmega, nagu rakendusaktid, delegeeritud õigusaktid, standardimistaotlused ja suunised, ettepanekuid täiendavate üksikasjade kohta. Sellega seoses tuleks märkida, et komisjonil ei ole kavas seada prioriteediks rakendusakti, millega kehtestataks metoodika pakendite materjali koostise tuvastamiseks digimärgistuse abil.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 2024. aasta määrus (EL) 2025/40, mis käsitleb pakendeid ja pakendijäätmeid ning millega muudetakse määrust (EL) 2019/1020 ja direktiivi (EL) 2019/904 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/62/EÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

([2]) Kohtuotsus, KRONE–Verlag, C-65/20, EU:C:2021:471, punkt 25.

Sisukord

Lehekülg

1. Pakendi määratlus 3
2. Pakendi valmistaja määratlus 5
3. Pakendi tootja määratlus 7
4. Importija määratlus ja filiaali staatus 10
5. Per- ja polüfluoritud alküülühendite (PFAS-ained) toiduga kokkupuutuvates pakendites kasutamise piirangute järgimise tagamine ja varude ammendumine 11
6. Pakendi ringlussevõetavuse tagamise nõude kohaldamise alguskuupäev 13
7. Erandid ringlussevõetud materjali sisalduse sihtmääradest 14
8. Liikmesriikide paindlikkus kompostitavate pakendite kindlaksmääramisel ja vastavuse eeldamine 15
9. Mõistete „läbilaskev“ ja „pärast kasutamist pehmeks muutuv“ määratlus kompostitavate pakendite kontekstis . 16
10. Pakendite minimeerimine 17
11. Seos artiklis 10 sätestatud minimeerimisnõuete ja artiklis 24 sätestatud tühja ruumi suhtarvu vahel 18
12. Enne artiklis 11 sätestatud nõuete kohaldamist turule lastud korduskasutuspakendid 19
13. Pakendite ühtlustatud märgistamise kohaldamisala 20
14. Olemasolevate korduskasutatavate veopakendite märgistamine 21
15. Pakendijäätmete käitlejate aruandekohustus 22
16. Pakendimääruse ja ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi vaheline seos pakendite suhtes kohaldatavate keeldude osas 23
17. Artiklis 25 ja V lisa punktides 1–4 pakendite suhtes kehtestatud keelu kohaldamisala seoses plastisisaldusega . 25
18. Toodete veoks kasutatavate müügipakendite korduskasutamise sihtmäärad 25
19. Rahvusvahelises kaubanduses kasutatavate veopakendite korduskasutamise sihtmäärad 26
20. Veopakendite korduskasutamise sihtmäära saavutamise eest vastutav ettevõtja 27
21. Spetsiaalselt disainitud veopakendite väljajätmine korduskasutamise sihtmäärast 28
22. Mõiste „kättesaadavaks tegemise“ määratlus joogipakendite korduskasutamise sihtmäärade kontekstis 28
23. Joogipakendite korduskasutamise sihtmäär HORECA sektoris 29
24. Riiklikud erandid korduskasutamise sihtmääradest 29
25. Liikmesriikide paindlikkus riiklike meetmete kehtestamisel 30
26. Liikmesriikide paindlikkus täiendavate ringlussevõtu sihtmäärade kehtestamisel 31
27. Liikmesriikide paindlikkus täiendavate või kõrgemate korduskasutamise sihtmäärade kehtestamisel 31
28. Riiklikud erandid tagatisrahasüsteemi kohaldamisest 33
29. Olemasolevate tagatisrahasüsteemide suhtes kohaldatavad miinimumnõuded 34
30. Tagatisrahaga kaetud joogipakendite vastuvõtmine jaemüüjate poolt 34
31. Ringlussevõtuks mõeldud liigiti kogutud pakendite käitlemine olelusringi lõpus 35
32. Tagatisrahaga kaetud pakendite liigiti kogumise määr 2026. aastal ja kohustus luua 2029. aastaks tagatisrahasüsteem 36
33. Liikmesriikide 90 % liigiti kogumise sihtmäär ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite ja metallist joogipurkide puhul ning piirkondlike tagatisrahasüsteemide panus 37

1. **Pakendi määratlus**

Õigusnormid

Artikli 3 lõike 1 punktis 1 on „pakend“ määratletud kui „mis tahes materjalist valmistatud ese, mis on ettevõtja poolt ette nähtud toodete mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks teisele ettevõtjale või lõppkasutajale ning mida saab selle funktsiooni, materjali ja disaini põhjal jagada erinevateks pakendivormideks, sealhulgas:

a) ese, mis on vajalik toote mahutamiseks, toetamiseks või säilitamiseks kogu selle kasutusea jooksul, kuid ei ole toote lahutamatu osa, ja mille kasutamine, tarbimine või äraviskamine on ette nähtud koos tootega;

b) punktis a osutatud eseme osa ja lisaelement, mis on sellega lahutamatult seotud;

c) punktis a osutatud eseme lisaelement, mis ripub vahetult toote küljes või on sinna kinnitatud ning täidab pakendifunktsiooni, kuid ei ole toote lahutamatu osa, ja mille kasutamine, tarbimine või äraviskamine on ette nähtud koos tootega;

d) ese, mis on disainitud ja ette nähtud müügikohas täitmiseks toote väljastamise eesmärgil ning mida nimetatakse ka „serveerimispakendiks“;

e) ühekordselt kasutatav ese, mida müüakse ja täidetakse müügikohas või mis on disainitud ja ette nähtud müügikohas täitmiseks ning mida kasutatakse pakendina;

f) läbilaskev teekotike, kohvipadi või muu joogi jaoks mõeldud kotike või padi või pärast kasutamist pehmeks muutuv masinast ühe korra serveerimise ühik, mis sisaldab teed, kohvi või muud jooki, ning mis on mõeldud kasutamiseks ja äraviskamiseks koos tootega;

g) mitteläbilaskev tee-, kohvi- või muu joogi masinast ühe korra serveerimise ühik, mis on mõeldud masinas kasutamiseks ning mida kasutatakse ja mis visatakse ära koos tootega“.

Määruse I lisas on esitatud näitlik loetelu esemetest, mida käsitatakse pakendina, ja esemetest, mida ei käsitata pakendina. Lille- ja taimepottide, sealhulgas külvipottide puhul tehakse I lisas vahet järgmisel:

„Esemed, mis on pakend [---] Lille - ja taimepotid, sealhulgas külvipotid, mida kasutatakse üksnes müümiseks ja transportimiseks.

[---]

Esemed, mis ei ole pakend Lille- ja taimepotid, sealhulgas külvipotid, mida kasutatakse ettevõtjatevahelises lävimises läbivalt eri tootmisetappidel või mis on ette nähtud koos taimega müümiseks“.

Komisjoni tõlgendus

Seda, kas ese liigitub pakendiks, tuleb hinnata artikli 3 lõike 1 punktis 1 esitatud pakendi määratluse alusel. I lisa on vaid näitlik ning kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, mis tuleneb direktiivist 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta ([3]), mida kohaldatakse analoogia alusel, ei piisa eseme I lisasse kandmisest selle pakendiks liigitamiseks. Tuleb kontrollida, kas ese vastab pakendi määratlusele, eelkõige kas see on mõeldud kasutamiseks ettevõtja poolt toote mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks, kuid ei ole toote lahutamatu osa, ja kas see on mõeldud kasutamiseks, tarbimiseks või äraviskamiseks koos tootega või on tegemist pakendifunktsiooni täitva lahutamatu osa või lisaelemendiga.

Näiteks kui joogitops müüakse kaupluses tarbijale tühjalt isiklikuks kasutamiseks, ei käsitata seda pakendina. Ent kui see täidetakse kaupluse taastäitejaamas tootega (nt kohviga), on tegemist pakendiga, täpsemalt serveerimispakendiga.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994, lk 10).

Teeküünalde ja hauaküünalde ümbrised ning muud anumad küünalde jaoks, nagu klaasid ja keraamilised kausid, ei ole pakendid, kuna need ei vasta artikli 3 lõike 1 punktis 1 esitatud pakendi määratlusele ning „hauaküünlad (anumad küünalde jaoks)“ on nimetatud määruse I lisas näitena esemetest, mis ei ole pakend.

Tootmisprotsessides kasutatavad liimkiled võivad olla pakend või mitte, sõltuvalt nende funktsioonist. Liimkile funktsiooniks võib olla võimaldada või hõlbustada toor- või vahematerjalide töötlemist pool- või lõpptooteks. Kui liimkile jääb pooltootele seni, kuni see töödeldakse ja/või pannakse kokku järgmiseks pooltooteks või lõpptooteks, toimib tootmistsükli võimaldajana ja täidab tootmisprotsessi konkreetseid tehnilisi vajadusi, ei ole artikli 3 lõike 1 punkti 1 alusel tegemist pakendiga.

Jalatsi- ja rõivakotte loetakse pakendiks, kui need on mõeldud toote mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks või lõppkasutajale kättetoimetamiseks või esitlemiseks. Artikli 3 lõike 1 punktis 1 esitatud üldine pakendimääratlus hõlmab ka tekstiilpakendeid, kuid tekstiilist müügipakendite ([4]) suhtes ei kohaldata ringlussevõetavuse nõudeid (artikli 6 lõike 11 punkt g). Jalatsi- või rõivakott võib olla pakend, kui see vastab määruses sätestatud pakendi määratlusele. See sõltub koti funktsioonist, st sellest, kas seda kasutatakse rõivaste või jalatsite mahutamiseks või kaitsmiseks nende käsitsemisel, kohaletoimetamisel või esitlemisel, ning koti ettenähtud kasutusest, st sellest, kas ettevõtja on lasknud selle turule seoses toote tarnimisega. Jalatsi- või rõivakott ei ole pakend, kui see on tootega lahutamatult seotud (st on toote osa ja vajalik selle kasutamiseks, mitte ainult kaitsmiseks või käsitsemiseks) või kui seda ei lasta turule kasutamiseks pakendina, st kui see müüakse tarbijale eraldi või antakse tasuta mittekaubanduslikus kontekstis.

Lille- ja taimepotid, sealhulgas külvipotid, kaasa arvatud potid, milles taime kasvatati viimases etapis ja milles see müüakse lõppkasutajale, liigituvad pakendiks, kui need on mõeldud müügi või transpordi jaoks kasutamiseks. Potid, mida ettevõtjad (nt puukoolid ja kasvatajad) kasutavad oma tootmistsüklis, ei ole pakendid, sest need on pelgalt tootmisprotsessi võimaldajad. Erandiks on viimane pott, mis müüakse koos taimega lõpptarbijale. Kuigi nii esemete puhul, mis on pakendid, kui ka esemete puhul, mis ei ole pakendid, on I lisa sõnastuses osutatud müügile, ei istutata lilli ja taimi turustamise eesmärgil ümber spetsiaalsetesse transpordi- või müügipottidesse. Pigem kasutatakse transportimisel ja müümisel samu potte, milles taimi kasvatati. Seepärast tuleb nende pottide liigitamisel lähtuda üldisest pakendi määratlusest ning võtta arvesse pottide funktsiooni ja ettenähtud kasutust, mitte tugineda üksnes I lisa näitlikule sõnastusele. Ehkki pakendi määratlus hõlmab ka ettevõtjatevahelises suhtluses kasutatavaid esemeid, ei tohiks lillepotte, mis üksnes võimaldavad tootmisprotsessi – näiteks suuremaid kasvupotte (läbimõõduga üle 10 cm), mida kasutatakse kogu kasvatustsükli jooksul –, käsitada artikli 3 lõike 1 punkti 1 alusel pakendina.

Intravenoosse infusiooni kotid ja süstlad ei kuulu artikli 3 lõike 1 punktis 1 esitatud pakendi määratluse alla, ka mitte juhul, kui need lastakse turule eeltäidetuna ravimite või soolalahusega. Kuigi need esemed võivad olla täidetud mõne ainega, ei lasta neid turule pelgalt toote mahutamiseks, kaitsmiseks, transportimiseks või esitlemiseks. Pigem on need kavandatud, toodetud ja reguleeritud lahutamatute manustamisseadmetena, mis võimaldavad manustada patsientidele ohutult, steriilselt ja täpselt vedelikke või ravimeid. Eeltäidetud kott või süstal on toote lahutamatu osa, st ravimit või meditsiinitoodet ei saa ilma selleta ettenähtud otstarbel kasutada. Kott või süstal ei ole pakendi osa, mis visatakse ära, et pääseda ligi pakendi sisule, vaid turule lastud toote funktsionaalne osa.

([4]) Artikli 3 lõike 1 punkti 5 kohaselt on müügipakend „pakend, mis on tootest ja pakendist koosneva müügiühiku osa ja määratud lõppkasutajale müügikohas üleandmiseks“.

2. **Pakendi valmistaja määratlus**

Õigusnormid

Artikli 3 lõike 1 punkti 13 kohaselt on valmistaja „füüsiline või juriidiline isik, kes valmistab pakendi või pakendatud toote, kuid

a) kui füüsiline või juriidiline isik laseb pakendi või pakendatud toote disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all olenemata sellest, kas pakendil või pakendatud tootel on näha muu kaubamärk, on valmistaja kõnealune füüsiline või juriidiline isik, kui punktist b ei tulene teisiti;

b) kui füüsiline või juriidiline isik, kes laseb pakendi või pakendatud toote disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all, kuulub 11. veebruaril 2025 kohaldatavas soovituses 2003/361/EÜ sätestatud mikroettevõtja määratluse alla, ja füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib pakendeid füüsilisele või juriidilisele isikule, kes laseb pakendi disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all, asuvad samas liikmesriigis, on valmistaja füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib pakendeid.“

Komisjoni tõlgendus

Valmistaja on füüsiline või juriidiline isik, kes valmistab pakendi *või* pakendatud toote. Tegemist ei ole tingimata füüsilise või juriidilise isikuga, kes *füüsiliselt* toodab pakendi. Kaaluda tuleb kahte elementi: 1) roll pakendi disainimisel või valmistamisel ja 2) kaubamärk. Kui pakendile või pakendatud tootele on märgitud nimi või kaubamärk, võib eeldada, et selle nime või kaubamärgi omanik on valmistaja artikli 3 lõike 1 punkti 13 alapunkti a tähenduses, kuna tal on lepingulistes suhetes tarnijatega otsustav jõud ja ta saab seega kindlaks määrata ka pakendi omadused.

Valmistaja määratluse sõnastus osutab sellele, et tarneahelas on alati vaid üks valmistaja pakendimääruse tähenduses.

Müügipakendite (v.a serveerimispakendid ([5])) või rühmapakendite ([6]) puhul on valmistajaks tavaliselt ettevõtja, kes rakendab töötlejate (st tarnijate) tarnitud pakendite suhtes viimaseid töötlemisetappe (nt lõikamine, täitmine, pitseerimine) ja täidab pakendid oma tootega, et seejärel lasta pakend või pakendatud toode liidu turule (artikli 3 lõike 1 punktid 5–6). Teisisõnu on müügi- ja rühmapakendite puhul valmistaja tavaliselt pakendi täitja, kes on sageli ka toote kaubamärgi omanik.

Veopakendite ([7]), serveerimispakendite (lõppkujul) ja esmatootmise pakendite ([8]) puhul on valmistajaks tavaliselt ettevõtja, kes asjaomase pakendi valmistab, välja arvatud juhul, kui pakendi kasutaja on märgistanud pakendi selgelt oma nime või kaubamärgiga (artikli 3 lõike 1 punkti 1 alapunkt d ja punkt 7). Viimati nimetatud juhul on valmistajaks kasutaja.

Artiklis 21 sätestatud tingimustel võidakse määruse kohaldamisel käsitada valmistajana importijat või turustajat. Seda juhul, kui importija või turustaja laseb pakendi turule oma nime või kaubamärgi all või muudab juba turule lastud pakendit viisil, mis võib mõjutada vastavust määruse asjakohastele nõuetele.

([5]) Artikli 3 lõike 1 punkti 1 alapunkti d kohaselt „ese, mis on disainitud ja ette nähtud müügikohas täitmiseks toote väljastamise eesmärgil ning mida nimetatakse ka „serveerimispakendiks““.

([6]) Artikli 3 lõike 1 punkti 6 kohaselt „pakend, mis on ette nähtud teatava hulga müügiühikute rühmitamiseks müügikohas, sõltumata sellest, kas nii rühmitatud müügiühikud müüakse sellisel kujul lõppkasutajale või kasutatakse seda vaid riiulite täitmise hõlbustamiseks müügikohas või ladustamis- või turustusühiku loomiseks, kusjuures selle eemaldamine tootelt ei mõjuta toote omadusi“.

([7]) Artikli 3 lõike 1 punkti 7 kohaselt on veopakend „pakend, mis on ette nähtud ühe või mitme müügiühiku või rühmitatud müügiühikute käsitsemise ja veo hõlbustamiseks, et vältida käsitsemisest ja veost tootele tekkida võivat kahju, kuid mille alla ei kuulu maantee-, raudtee-, mere- ja õhuveokonteinerid“.

([8]) Artikli 3 lõike 1 punkti 4 kohaselt „ese, mis on disainitud ja ette nähtud kasutamiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002 määratletud esmatootmisest pärit töötlemata toodete pakendina“.

Artikli 15 lõikes 1 on sätestatud, et „Valmistaja laseb turule üksnes pakendeid, mis vastavad artiklites 5–12 sätestatud või nende artiklite kohaselt sätestatud nõuetele“. Vastavushindamismenetluse (artikkel 38) viib läbi valmistaja või tema nimel keegi teine (nt labor või sertifitseerija) kooskõlas artikli 15 lõikega 2. Valmistaja, tuginedes teabele ja dokumentidele, mille tarnijad on esitanud kooskõlas artikli 16 lõikega 1, või volitatud esindaja, kelle valmistaja on määranud kirjaliku volitusega kooskõlas artikliga 17, peab koostama ELi vastavusdeklaratsiooni (artikkel 39). See tähendab, et valmistaja on ainus ettevõtja, kes kannab õiguslikku vastutust selle eest, et pakend vastab kestlikkus- ja märgistamisnõuetele, olenemata sellest, kes tegelikult koostas ELi vastavusdeklaratsiooni või selle osad.

Kui aga ettevõtja, kes laseb pakendi või pakendatud toote disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all, on mikroettevõtja ja ettevõtja, kes tarnib pakendeid, asub samas liikmesriigis, on valmistajaks pakendite tarnija (artikli 3 lõike 1 punkti 13 alapunkt b). See ei sõltu sellest, kas viimati nimetatud ettevõtja on samuti mikroettevõtja. Näiteks kui pakendi valmistaja on mikroettevõtja, kuid pakendatud toote valmistaja seda ei ole, siis erandit ei kohaldata. Kui pakendi valmistaja ei ole mikroettevõtja, kuid pakendatud toote valmistaja on, siis kohaldatakse erandit ja pakendimääruse kohaldamisel tuleks käsitada valmistajana pakendi valmistajat.

Vastavalt soovitusele 2003/361/EÜ ([9]) on ettevõtja mikroettevõtja, kui ta annab tööd vähem kui kümnele inimesele ja tema aastakäive või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot. Frantsiisivõtjat võib käsitada mikroettevõtjana, kui talle ei kuulu otseselt ega kaudselt 25 % või rohkem kapitalist või hääleõigustest ning kui ta ei oma kontrolli ega otsustavat mõju. Vastasel juhul tuleb arvutada asjaomased künnised frantsiisiandja vastavate andmete liitmise teel, nagu on ette nähtud soovituse 2003/361/EÜ artikli 3 lõigetes 2 ja 3.

Kui pakendil ei ole ärinime ega kaubamärki, võib valmistajaks olla kas tarnija (st isik, kes pakendi tegelikult valmistab) või isik, kes pakendatud tooted turule laseb. Otsustav kriteerium on see, kes esitab tellimuse ja määrab kindlaks pakendi disaini puudutavad üksikasjad.

Eespool selgitatud lähenemisviisi kohaldatakse ka korduskasutuspakendite suhtes. Otsustav kriteerium on see, kes on see füüsiline või juriidiline isik, kes laseb pakendi disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all. Siiski oleks kasulik seda korduskasutussüsteemide kontekstis täiendavalt selgitada.

Kui korduskasutuspakend on disainitud vastavalt pakendatud toote valmistaja erinõuetele ja kannab tema kaubamärki, on pakendi valmistajaks viimati nimetatud isik (st kasutaja). See kehtib eelkõige avatud tsükli korduskasutussüsteemide ([10]) puhul.

Kui ettevõtja, kes laseb korduskasutuspakendi valmistada oma nime või kaubamärgi all, on mikroettevõtja ja ettevõtja, kes pakendi valmistab, asub samas liikmesriigis, on valmistajaks viimati nimetatud ettevõtja. See ei sõltu sellest, kas see ettevõtja on samuti mikroettevõtja.

Kui korduskasutuspakend on disainitud vastavalt korduskasutussüsteemi operaatori erinõuetele ja kannab tema kaubamärki, on valmistajaks korduskasutussüsteemi operaator. See kehtib eelkõige suletud tsükli korduskasutussüsteemide ([11]) puhul. Kui korduskasutuspakendil ei ole konkreetset kaubamärki, käsitatakse valmistajana pakendi valmistajat, välja arvatud juhul, kui on võimalik kindlaks teha, et pakendi ja selle konkreetse disaini on tellinud kasutaja (st korduskasutussüsteemi operaator).

([9]) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (teatavaks tehtud dokumendinumbri C(2003) 1422 all) (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

([10]) VI lisa punkti c kohaselt on „avatud tsükli süsteem korduskasutussüsteem, kus korduskasutuspakend ringleb määramata arvu süsteemis osalejate vahel ja pakendi omanik vahetub ühes või mitmes korduskasutusprotsessi punktis“.

([11]) VI lisa punkti b kohaselt on „suletud tsükli süsteem korduskasutussüsteem, kus süsteemi operaator või koostööd tegev süsteemis osalejate rühm hoiab korduskasutuspakendit ringluses, ilma et pakendi omanik vahetuks“.

3. **Pakendi tootja määratlus**

Õigusnormid

Põhjenduses 122 on öeldud järgmist: „Käesoleva määruse eesmärk on selgelt sedastada, et ühel pakendiühikul oleks vaid üks tootja, olgu tegemist tühjade pakendite või tooteid sisaldavate pakenditega. Üldjuhul peaks tootja olema ettevõtja, kes liikmesriigis asutatud valmistaja, importija või turustajana teeb pakendatud tooted selle liikmesriigi territooriumilt ja samal territooriumil esimest korda kättesaadavaks. See hõlmab pakkumist turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks, mille tulemuseks võib olla tegelik tarnimine. Seega juhul, kui ettevõte ostab pakendatud toote muust liikmesriigist, mis ei ole see, kus ettevõte asub, või kolmandast riigist ning tarnib seda pakendatud toodet selles liikmesriigis, kus ta asub, tuleks kõnealust ettevõtet käsitada tootjana, kuna ta on esimene ettevõte, kes teeb pakendatud toote selle liikmesriigi territooriumil kättesaadavaks. Digiplatvormide puhul tuleks kättesaadavaks tegemisena tootja määratluse tähenduses käsitada toote esmast pakkumist. Et minimeerida tarbetut halduskoormust väikeettevõtjate jaoks, kes täidavad veopakendeid, esmatootmise pakendeid või serveerimispakendeid – ühekorrapakendeid või korduskasutuspakendeid – müügikohas, peaks tootja olema kõnealuste pakendite valmistaja, turustaja või importija, kes teeb pakendi selle liikmesriigi territooriumilt esimest korda kättesaadavaks, kuna sellel ettevõtjal on parimad võimalused täita laiendatud tootjavastutuse kohustusi“.

Artikli 3 lõike 1 punktis 15 on „tootja“ määratletud kui „valmistaja, importija või turustaja, kes sõltumata kasutatavast müügiviisist, sealhulgas müük kauglepingutega, on kas:

a) valmistaja, importija või turustaja, kes on asutatud liikmesriigis ning teeb selle liikmesriigi territooriumilt ja samal territooriumil esimest korda ühekorrapakendite või korduskasutuspakenditena kättesaadavaks veopakendeid, serveerimispakendeid või esmatootmise pakendeid, või

b) valmistaja, importija või turustaja, kes on asutatud liikmesriigis ning teeb selle liikmesriigi territooriumilt ja samal territooriumil esimest korda kättesaadavaks tooteid, mis on pakendatud muudesse pakenditesse kui punktis a osutatud pakendid, või

c) valmistaja, importija või turustaja, kes on asutatud liikmesriigis või kolmandas riigis ning teeb mõne teise liikmesriigi territooriumil esimest korda ühekorrapakendite või korduskasutuspakenditena otse lõppkasutajale kättesaadavaks veopakendeid, serveerimispakendeid või esmatootmise pakendeid, või

d) valmistaja, importija või turustaja, kes on asutatud liikmesriigis või kolmandas riigis ning teeb mõne teise liikmesriigi territooriumil esimest korda otse lõppkasutajale kättesaadavaks tooteid, mis on pakendatud muudesse pakenditesse kui punktis c osutatud pakendid, või

e) valmistaja, importija või turustaja, kes on asutatud liikmesriigis ja pakib lahti pakendatud tooteid, olemata lõppkasutaja, välja arvatud juhul, kui punkti a, b, c või d määratluse kohaselt on tootja teine isik.“

Komisjoni tõlgendus

Tootjad ja valmistajad on määratletud pakendimääruses eri eesmärkidel. Tootja vastutab pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise kulude tasumise eest asjaomases liikmesriigis (artikli 45 lõige 1). Sellega seoses peab tootja end registreerima ja esitama asjaomastele riigi ametiasutustele teavet, nagu on sätestatud artiklis 44, ning maksma laiendatud tootjavastutuse tasu liikmesriigis, kus pakendid eeldatavasti muutuvad jäätmeteks. Kui tasu on liikmesriigis makstud, aga turustaja teeb pakendi esimest korda kättesaadavaks teise liikmesriigi territooriumil, tuleb tasu tagasi maksta. Valmistaja peab tagama kooskõlas artikli 15 lõikega 1, et pakend vastab artiklites 5–12 kindlaks määratud kestlikkus- ja märgistamisnõuetele, enne kui see tehakse esimest korda liidu turul kättesaadavaks. Kogu ELi peale on ainult üks valmistaja (vt punkt 3 eespool).

Ülevaade pakendimääruses sätestatud valmistaja rolli ja tootja rolli erinevustest

	Valmistaja	Tootja
Määratlus	Pakendi või pakendatud toote valmistaja. Eeltoodu põhjal ei ole tegemist mitte isikuga, kes pakendi valmistab, vaid isikuga, kes „esitab tellimuse ja määrab kindlaks pakendi disaini puudutavad üksikasjad“. Erand kaubamärgiomanikele, kes on mikroettevõtjad, kui isik, kes tarnib pakendeid, asub samas liikmesriigis.	Valmistaja, importija või turustaja, kes teeb pakendi või pakendatud toote esimest korda kättesaadavaks liikmesriigis, kus ta asub, või otse teises liikmesriigis asuvatele lõppkasutajatele.
Arv	Üks ettevõtja kogu ELi peale.	Ettevõtja, kes teeb pakendi esimest korda kättesaadavaks selle liikmesriigi territooriumil, kus pakend eeldatavasti muutub jäätmeteks.
Ülesanne	Tagab pakendi vastavuse kestlikkus- ja märgistamisnõuetele.	Rahastab jäätmekäitlust liikmesriigis, kus pakend eeldatavasti muutub jäätmeteks.

Tootja on turustus- ja tarneahelas tegutsev äriühing, kes vastutab laiendatud tootjavastutuse kohustuste täitmise eest liikmesriigis (artikkel 45).

Pakendimääruse eesmärk on määrata selgelt kindlaks üks tootja pakendi kohta, olgu tegemist tühja pakendiga, nagu veo- või serveerimispakend, või olukorraga, kus turul tehakse kättesaadavaks toodet sisaldav pakend, st müügi- või rühmapakend.

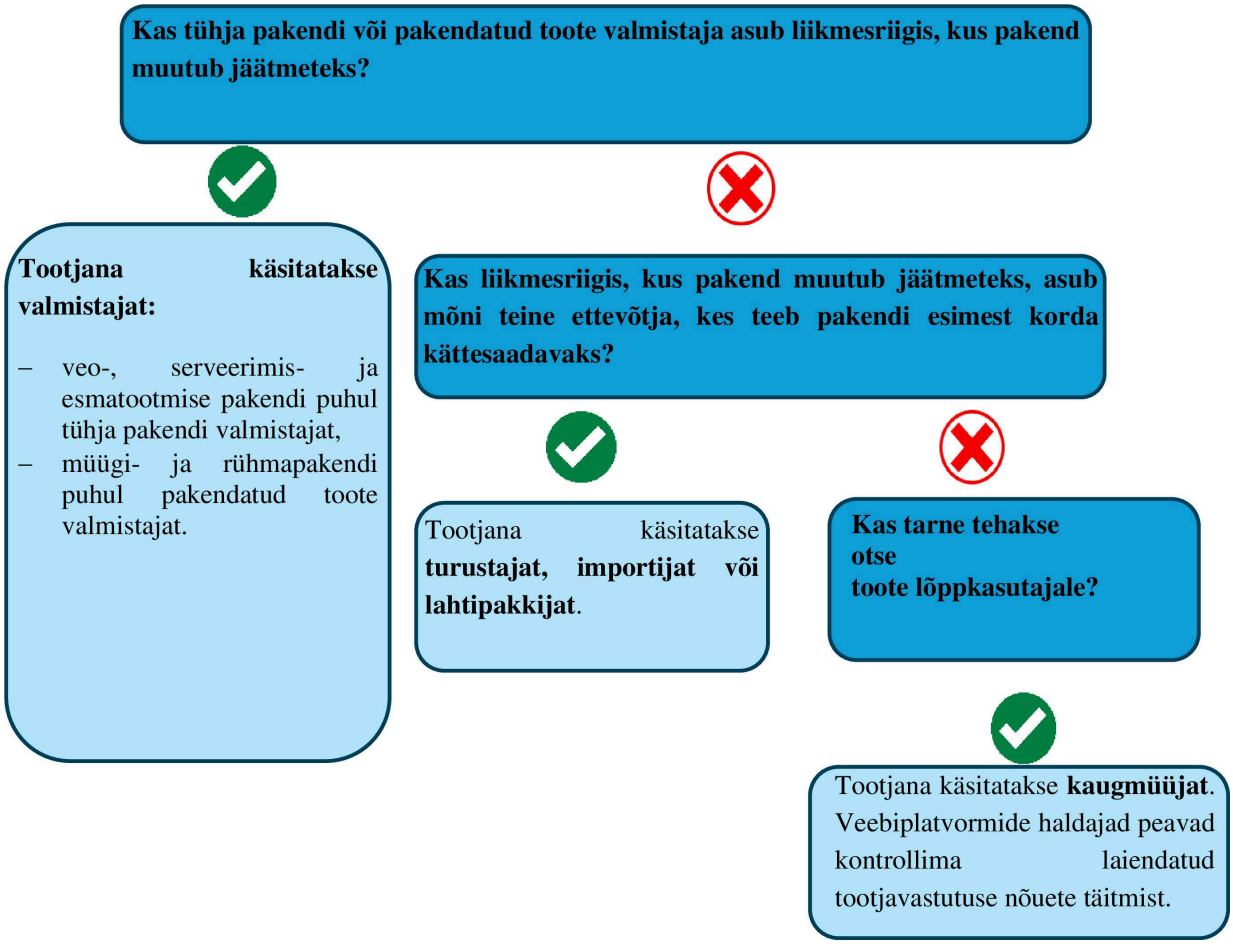
Selleks et teha kindlaks, millises liikmesriigis on kohaldatavad laiendatud tootjavastutuse kohustused, on vaja kontrollida, millise liikmesriigi territooriumil tehakse pakend esimest korda kättesaadavaks. Tavaliselt on selleks liikmesriik, kus pakend täidetakse.

Tootja määratluse eesmärk on määrata kindlaks ettevõtja (valmistaja, importija või turustaja), kes peab täitma laiendatud tootjavastutuse kohustusi liikmesriigis, kus pakendatud toode tehakse tarbimiseks kättesaadavaks ja seega eeldatavasti muutub jäätmeteks. Seega ei pruugi valmistaja ja tootja alati olla üks ja sama ettevõtja ning see, kes on pakendi tootja, sõltub sellest, 1) mis liiki pakend turul kättesaadavaks tehakse, 2) kas pakend tehakse kättesaadavaks samas liikmesriigis, kus see on valmistatud, ja 3) kas pakendatud toodet müüakse lõppkasutajale või turustatakse edasi.

Kui pakend või pakendatud toode eksporditakse väljapoole ELi, kus see eeldatavasti muutub jäätmeteks, ei kohaldata tootja suhtes enam pakendimäärusest tulenevaid laiendatud tootjavastutuse kohustusi.

Pakend läbib sageli pika tarne- ja turustusahela, kus see tehakse kättesaadavaks mitu korda. Olenemata sellest, kas pakend tehakse samas liikmesriigis hiljem uuesti kättesaadavaks, ja olenemata ettevõtja suurusest, on tootjaks ettevõtja, kes teeb pakendi liikmesriigis esimest korda kättesaadavaks. Turul kättesaadavaks tegemine hõlmab mis tahes pakkumist turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks, mille tulemuseks võib olla pakendi või pakendatud toote tegelik tarnimine. Veebimüügi puhul käsitatakse lõppkasutaja liikmesriigi turul kättesaadavaks tegemisena toote pakkumist otse lõppkasutajale.

Allpool esitatud skeemil on näidatud, kuidas määrata kindlaks tootja ELis.

Veopakendi tootja kindlaksmääramisel tuleb lähtuda tootja määratlusest ja järgnevatest teguritest.

1) Kas ese on valmis täitma pakendi funktsiooni? Veopakend koosneb sageli mitmest komponendist või lisaelemendist, millel iseenesest ei ole pakendi funktsiooni. Seega, kui ese on valmis täitma pakendi funktsiooni alles pärast muude komponentide lisamist, käsitatakse valmistaja ja võimaliku esimese tootjana kokkupanijat.

2) Kes on veopakendi valmistaja? Erinevalt müügi- ja rühmapakendist tuleb veopakendite puhul tootja kindlaks määrata tühja pakendi puhul, sest sageli tehakse esimest korda turul kättesaadavaks just tühi pakend. Kui aga veopakendil on nimi või kaubamärk, käsitatakse tootjana tavaliselt pakendi täitjat. Kui veopakend ei ole üheselt identifitseeritav, loetakse tootjaks enamasti pakendi tegelikku valmistajat (lisateavet valmistaja määratluse kohta leiab punktist 3).

3) Millises liikmesriigis ja kellele tehakse pakend kättesaadavaks? Kui veopakend tehakse esimest korda kättesaadavaks muus liikmesriigis kui liikmesriik, kus asub pakendi valmistaja, käsitatakse valmistajat tootjana üksnes juhul, kui pakendatud toote saaja on toote lõppkasutaja. Kui see nii ei ole, on tootjaks saaja.

Näide: äriühing A valmistab liikmesriigis suuri kartongkaste, millel ei ole nime ega kaubamärki. Äriühing A müüb tühjad kartongkastid samas liikmesriigis asuvale äriühingule B. Selles tehingus on tootjaks äriühing A. Kui aga kartongkastidel oleks äriühingu B nimi või kaubamärk, oleks selles liikmesriigis tootjaks äriühing B. Kui äriühing B peaks müüma täidetud kartongkastid teises liikmesriigis asuvale äriühingule C, käsitataks teises liikmesriigis tootjana äriühingut C. Kui kartongkastid eksporditakse kolmandasse riiki, ei ole tootjat üheski liikmesriigis, sest kastid ei muutu eeldatavasti jäätmeteks ELis.

Müügipakendi puhul on tootja ettevõtja, kes täidab pakendi ja teeb selle liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks. Näide: äriühing D täidab pakendi puuviljadega ja müüb pakendatud puuviljad samas liikmesriigis asuvale kauplusele. Sellisel juhul käsitatakse liikmesriigis tootjana äriühingut D, kuna tema teeb pakendi esimest korda kättesaadavaks ja pakend muutub eeldatavasti selles riigis jäätmeteks. Kui aga äriühing D müüb pakendatud puuviljad teises liikmesriigis asuvale kauplusele, on tootjaks selle teise liikmesriigi kauplus, kuna kauplus teeb pakendatud puuviljad selle liikmesriigi turul esimest korda kättesaadavaks ja pakend muutub selles riigis jäätmeteks.

Määruse artikli 3 lõike 1 punkti 15 alapunktis d kirjeldatud olukorras on tootjaks valmistaja, importija või turustaja, kes teeb pakendatud tooted teise liikmesriigi territooriumil esimest korda lõppkasutajatele otse kättesaadavaks. Artikli 3 lõike 1 punkti 23 kohaselt on „lõppkasutaja“ füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on liidus ja kellele kui tarbijale või kutsealasele lõppkasutajale on tehtud toode kättesaadavaks ja kes ei tee seda toodet talle tarnitud kujul turul edaspidi kättesaadavaks. Näiteks (kasutades eespool esitatud näidet) kui äriühingul D on veebipood, mille kaudu ta müüb pakendatud puuviljad teises liikmesriigis asuvale lõppkasutajale, on äriühing D tootja ja ta peab täitma teises liikmesriigis laiendatud tootjavastutuse kohustusi.

Seega on määrav see, kas kutsealane lõppkasutaja kasutab toodet oma tootmistegevuses ja ei tee sellega toodet sellisel kujul, nagu see tarniti, edaspidi kättesaadavaks. Logistikaettevõtjat, kes võtab vastu kolmandatest riikidest imporditud pakendatud kaupu ja teeb enne pakendatud toote saatmist käitlemistoiminguid, nagu lahtipakkimine või ümberpakendamine väiksemateks kogusteks, ei käsitata lõppkasutajana. Pigem on selline ettevõtja veopakendi tootja, kui toode pakendatakse ümber, ehkki ta ei ole pakendatud toote omanik.

4. **Importija määratlus ja filiaali staatus**

Õigusnorm

Artikli 3 lõike 1 punktis 17 on „importija“ määratletud kui „liidus elav või asuv füüsiline või juriidiline isik, kes laseb pakendi turule kolmandast riigist“.

Komisjoni tõlgendus

Importija määratlus põhineb määruse (EL) 2019/1020 ([12]) artikli 3 punktis 9 sätestatud importija määratlusel ja seda tuleks tõlgendada kooskõlas sinises raamatus ([13]) esitatud üldiste tõlgendamissuunistega. Sellest määratlusest tuleneb, et täidetud peavad olema kaks kumulatiivset tingimust: a) asukoht ELis ja b) väljastpoolt ELi pärit pakendi või pakendatud toote turule laskmine.

Mõistet „asukoht“ tuleb tõlgendada kui registreeritud aadressi omamist liikmesriigis, mille eesmärk on tagada jurisdiktsioon nõuete täitmise tagamise ja turujärelevalve jaoks ning kanda hoolt selle eest, et liidus on olemas isik, kes vastutab nõuetele vastavuse, jälgitavuse ja parandusmeetmete eest.

Filiaal ei ole enamikul juhtudel eraldiseisev juriidiline isik ja kuna filiaal tegutseb ainult emaettevõtja nime all, ei omanda ta iseseisvalt õigusi ega kohustusi. Filiaali sõlmitud lepingud on emaettevõtjale õiguslikult siduvad.

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

([13]) Komisjoni teatis – Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta (2022) (EL C 247, 29.6.2022, lk. 1).

ELi ja liikmesriikide maksuõiguse seisukohalt käsitatakse filiaali tavaliselt püsiva tegevuskohana ([14]). Maksukohustuste olemasolu ja maksukohustuslasena registreerimine ei anna siiski eraldiseisva juriidilise isiku staatust ega muuda filiaalide staatust õigusnormidele vastavuse tagamisel. Mitu Euroopa Liidu Kohtu otsust ([15]) kinnitavad, et püsiv tegevuskoht ei ole samaväärne asutamisega.

Kuna filiaal ei ole eraldiseisev juriidiline isik, ei saa teda käsitada pakendimääruse alusel importijana. „Asukoha“ nõue viitab ELis asutatud füüsilisele või juriidilisele isikule, mitte pelgalt filiaalile. Filiaal võib olla eraldiseisev juriidiline isik (st tütarettevõtja), kui ta on asutatud liikmesriigi õiguse alusel, kui tal on iseseisev õigusvõime, õigused ja kohustused ning kui ta võib omada vara ning olla kohtuasjades sõltumatult hagejaks ja kostjaks.

Seepärast peab ELi-väline valmistaja, kellel on ELis üksnes filiaal, kas asutama ELis tütarettevõtja või määrama artikli 3 lõike 1 punktis 19 määratletud volitatud esindaja, kui seda nõuab liikmesriik, kelle territooriumil ta pakendi või pakendatud toote esimest korda kättesaadavaks teeb.

Sama arutluskäik kehtib küsimuse puhul, kas artikli 3 lõike 1 punktis 18 määratletud „turustajaks“ saab olla kolmanda riigi füüsilise või juriidilise isiku filiaal.

Pakendimääruses sätestatud laiendatud tootjavastutuse kohustusi kohaldatakse „tootjate“ (valmistajate, importijate ja turustajate) suhtes, kes teevad pakendi või pakendatud toote liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks (vt käesoleva dokumendi punkt 4). Määrusega ei ole laiendatud tootjavastutuse kohustusi sõnaselgelt pandud üksustele, mis on vaid käibemaksukohustuslasena registreeritud või millel on püsiv tegevuskoht, kuid mis ei ole juriidilised isikud. Väita, et käibemaksukohustuslasena registreerimine üksi tähendab laiendatud tootjavastutuse kohustuste seisukohast „asukohta“, oleks vastuolus artikli 3 lõike 1 punktis 17 sätestatud importija ühtlustatud määratlusega. Liikmesriigid ei saa kehtestada lisanõudeid, mis kahjustavad tootja ja importija mõiste ühtlustamist pakendimääruse alusel.

5. **Per- ja polüfluoritud alküülühendite (PFAS-ained) toiduga kokkupuutuvates pakendites kasutamise piirangute järgimise tagamine ja varude ammendumine**

Õigusnormid

Artikli 3 lõike 1 punktis 13 on „valmistaja“ määratletud kui „füüsiline või juriidiline isik, kes [---] laseb pakendi või pakendatud toote disainida või valmistada oma nime või kaubamärgi all olenemata sellest, kas pakendil või pakendatud tootel on näha muu kaubamärk“.

Artikli 3 lõike 1 punktis 10 on „turule laskmine“ määratletud kui „tühja või toodet sisaldava pakendi esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine“. Artikli 3 lõike 1 punktis 11 on „liikmesriigi territooriumil kättesaadavaks tegemine“ määratletud kui „tühja või toodet sisaldava pakendi tasu eest või tasuta tarnimine [---] turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks“.

Artikli 5 lõikes 5 on sätestatud, et: „Alates 12. augustist 2026 ei tohi turule lasta toiduga kokkupuutuvaid pakendeid, mis sisaldavad per- ja polüfluoritud alküülühendeid (PFAS-ained) järgmises piirnormiga võrdses või seda ületavas kontsentratsioonis, niivõrd kui sellises kontsentratsioonis PFAS-aineid sisaldava pakendi turule laskmine ei ole mõne muu liidu õigusakti kohaselt keelatud:

a) 25 ppb mis tahes PFAS-aine kohta mõõdetuna PFAS-ainete sihtanalüüsiga (polümeersed PFAS-ained on kvantifitseerimisest välja jäetud);

b) 250 ppb PFAS-ainete summa kohta, mis on kõigi PFAS-ainete sihtanalüüside summa, kus kohaldataval juhul on arvesse võetud lähteainete lagunemist (polümeersed PFAS-ained on kvantifitseerimisest välja jäetud), ja

([14]) OECD maksustamisalase näidislepingu artikli 5 kohaselt on püsiv tegevuskoht kindel tegutsemiskoht, mille kaudu toimub tervikuna või osaliselt äriühingu tegevus, eeskätt a) juhtkonna asukoht, b) filiaal ja c) kontor.

([15]) Kohtuotsus, 7. aprill 2022, Berlin Chemie, C-333/20, EU:C:2022:291; kohtuotsus, 13. juuni 2024, Adient, C-533/22, EU:C:2024:501.

c) 50 ppm PFAS-ainete kohta (sealhulgas polümeersed PFAS-ained); kui fluori üldsisaldus ületab 50 mg/kg, esitab määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 3 punktides 9, 11 ja 13 määratletud valmistaja, importija või allkasutaja taotluse korral käesoleva määruse artikli 3 lõike 1 punktides 13 ja 17 määratletud valmistajale või importijale tõendi fluori koguse kohta, mille sisaldust on mõõdetud kas PFAS-ainetes või muudes kui PFAS-ainetes, et nad saaksid koostada käesoleva määruse VII lisas osutatud tehnilise dokumentatsiooni.“

Komisjoni tõlgendus

Toiduga kokkupuutuvad pakendid on pakendid, mis on mõeldud toiduga kokkupuutumiseks või mis juba puutuvad toiduga kokku ja on selleks ette nähtud vastavalt ELi toidualaste õigusaktide kohaldamisalale.

Pakendimääruses osutatud järelevalveasutused on turujärelevalve eeskirju käsitleva määruse (EL) 2019/1020 alusel pädevad kontrollima vastavust PFAS-ainete piirnormidele.

Selleks et kontrollida PFAS-ainete esinemist erinevates maatriksites, on olemas mitu protokolli ja metoodikat, kuid toiduga kokkupuutuvates pakendites sisalduvate PFAS-ainete jaoks ELi tasandil ühtlustatud metoodikat ei ole. Sellega seoses soovitatakse selleks, et tagada alates PFAS-ainete piirnormide kohaldamise alguskuupäevast, st 12. augustist 2026, piirnormide järgimine, kasutada järgmist etapiviisilist lähenemisviisi, mis põhineb tipptasemel analüüsivõimel ja asjakohastes maatriksites PFAS-ainete sisalduse kontrollimise metaanalüüsil.

1) Fluori üldsisalduse määramine (1. etapp): kui fluori üldsisaldus on alla 50 mg/kg ([16]), võib proovi lugeda nõuetele vastavaks.

2) Kui fluori üldsisaldus on üle 50 mg/kg, võib kasutada selliseid meetodeid nagu pürolüüs-GC-MS, et teha kindlaks, kas fluor on orgaaniline (PFAS-aine) või anorgaaniline (2. etapp). Kui orgaanilise fluori sisaldus on alla 50 mg/kg, võib lugeda proovi nõuetele vastavaks.

3) Soovitatav on teha otsene oksüdeeruvate lähteainete üldsisalduse analüüs, et kontrollida vastavust sisalduse piirnormidele 25 µg/kg ([17]) ja 250 µg/kg (3. etapp).

Komisjonile praegu kättesaadavate tõendite põhjal vastavad kõik 1. etapis nõuetele vastavad proovid nõuetele ka 2. ja 3. etapis.

See ei piira määruse (EL) 2017/625 kohaldamist kontrollide suhtes, mida tehakse selleks, et kontrollida vastavust õigusnormidele, mis käsitlevad toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud materjale ja esemeid, sealhulgas neile õigusnormidele, mis on sätestatud pakendimääruse artikli 5 lõikes 5.

Mis puudutab PFAS-aineid sisaldavaid pakendeid, mis on toodetud enne 12. augustit 2026, siis pakendimäärusega ei ole ette nähtud üleminekuperioodi varude ammendumiseks. Seepärast peavad toiduga kokkupuutuvad pakendid, mis lastakse turule pärast 12. augustit 2026, vastama määruses sätestatud PFAS-ainete piirnormidele, samas kui pakendid, mis on lastud turule enne 12. augustit 2026, võivad jääda turule ja neid ei ole vaja kõrvaldada. Ühtki erandit ringlussevõetud materjali sisaldavate pakendite kohta ei ole.

Toiduga kokkupuutuvad müügipakendid ja rühmapakendid lastakse turule enamasti pärast täitmist ning viimased töötlemisetapid, nagu pitseerimine, võivad mõjutada pakendi nõuetele vastavust, samal ajal kui veo- ja serveerimispakendid lastakse turule tühjalt.

Vastavalt sinisele raamatule ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta ([18]) toimub turule laskmine siis, kui on olemas pooltevaheline pakkumine või kokkulepe „omandi, valduse või muu õiguse üleandmiseks“. Üleandmine võib toimuda „tasu eest või tasuta“ pärast seda, kui tootmine on lõppenud. Seega saab valmistaja lasta toiduga kokkupuutuvad tühjad või täidetud pakendid turule lihtsalt seadusliku valduse üleandmise teel. Imporditavate pakendite või pakendatud toodete puhul on turule laskmine see, kui pakend või pakendatud toode lubatakse tolliprotseduuri lõppedes vabasse ringlusse.

([16]) mg/kg = ppm.
([17]) µg/kg = ppb.
([18]) Komisjoni teatis Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta (2022) (ELT C 247, 29.6.2022, lk 1).

6. **Pakendi ringlussevõetavuse tagamise nõude kohaldamise alguskuupäev**

Õigusnormid

Artikli 6 lõige 1: „Kõik turule lastud pakendid peavad olema ringlussevõetavad.“

Artikli 6 lõige 2: „Pakend loetakse ringlussevõetavaks, kui see vastab järgmistele tingimustele:

a) selle disain toetab materjali ringlussevõttu, mis võimaldab kasutada saadud teiseseid tooraineid, mis on algmaterjaliga võrreldes piisava kvaliteediga, et neid saaks kasutada esmaste toorainete asendamiseks, vastavalt lõikele 4 ja

b) kui sellest saavad jäätmed, saab seda liigiti koguda vastavalt artikli 48 lõigetele 1 ja 5, sortida konkreetseteks jäätmevoogudeks, ilma et see mõjutaks muude jäätmevoogude ringlussevõetavust, ning käesoleva artikli lõike 5 kohaselt sätestatud metoodika alusel mastaapselt ringlusse võtta.

Pakend, mis on kooskõlas lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega, loetakse käesoleva lõike esimese lõigu punktis a sätestatud tingimusele vastavaks.

Pakend, mis on kooskõlas lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktidega ja lõike 5 kohaselt vastu võetud rakendusaktidega, loetakse käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud tingimustele vastavaks.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti a kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2030 või 24 kuu möödudes lõike 4 esimese lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.

Käesoleva lõike esimese lõigu punkti b kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2035 või mastaapselt ringlusse võtmise kohustuse puhul alates 1. jaanuarist 2035 või viie aasta möödudes lõike 5 kohaselt vastu võetud rakendusaktide jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.“

Komisjoni tõlgendus

Artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et kõik turule lastavad pakendid peavad olema ringlussevõetavad, ilma et selle sätte kohaldamiseks oleks ette nähtud konkreetset tähtaega, mis tähendab, et sätet kohaldatakse alates 12. augustist 2026.

Artikli 6 lõike 2 punkti a „kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2030 või 24 kuu möödudes lõike 4 esimese lõigu kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktide jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem“. Vastavalt artikli 6 lõikele 4 peaks komisjon kõnealuse delegeeritud õigusakti, millega ühtlustatakse täielikult ringlussevõttu toetava disaini nõuded ja seonduv hindamismetoodika, võtma vastu 1. jaanuariks 2028.

Artikli 6 lõige 1 sarnaneb pakendeid ja pakendijäätmeid käsitleva direktiivi (EL) 94/62/EÜ (edaspidi „pakendidirektiiv“) II lisa punkti 3 alapunktis a sätestatud erinõudega „materjali ringlussevõtu teel korduvkasutatav pakend“, kuid ei ole sama. Näiteks – kuigi pakendidirektiiv sisaldab erinõudeid pakendi koostise ja disaini kohta, ei ole sellega kehtestatud ühtset tehnilise dokumentatsiooni kohustust, mis oleks seotud ühtlustatud ringlussevõetavuse kriteeriumidega. Samuti on erinõude „materjali ringlussevõtu teel korduvkasutatav pakend“ (pakendidirektiivi II lisa punkti 3 alapunkt a) sõnastus ebamäärane ja selle täitmist on keeruline tagada. Seega, kuni kuupäevani, mil hakatakse kohaldama pakendimääruse artikli 6 lõike 2 punkti a ringlussevõttu toetava disaini nõuete kohta, peavad valmistajad täitma üksnes nõudeid, mis tulenevad pakendidirektiivist ja sellega seotud harmoneeritud standarditest (nt EN 13430:2004 – nõuded pakkematerjalide ümbertöötlemiseks ([19])).

([19]) Komisjoni teatis, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsember 1994. aasta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta) rakendamisegaEMPs kohaldatav tekst (ELT C 44, 19.2.2005, lk 23).

Valmistajatel on alates artikli 6 lõike 4 kohase delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest aega 24 kuud, et saavutada ringlussevõttu toetava disaini nõuete täitmine ja tagada, et turule lastakse ainult sellised pakendid, mis on pakendimääruse tähenduses ringlussevõetavad. Kui kõnealune delegeeritud õigusakt jõustub pärast 1. jaanuari 2028, hakatakse nõudeid kohaldama 24 kuu möödudes sellest kuupäevast.

Valmistajad ei pea tegema enne pakendimääruse artikli 6 lõike 4 kohas(t)e delegeeritud õigusakti(de) jõustumist seoses ringlussevõetavusega pakendimääruse artikli 38 ja VII lisa kohast vastavushindamist.

7. **Erandid ringlussevõetud materjali sisalduse sihtmääradest**

Õigusnormid

Põhjendus 50: „Toiduga kokkupuutuvad materjalid, mis sisaldavad ringlussevõetud plasti, peavad vastama ringlussevõtutehnoloogiale seatud nõudeid käsitlevas komisjoni määruses (EL) 2022/1616 sätestatud nõuetele. Plastpakendi puhul, välja arvatud juhul, kui see pakend on valmistatud polüetüleentereftalaadist (PET), on asjakohane hinnata uuesti sellise plastpakendi jaoks sobivate ringlussevõtutehnoloogiate kättesaadavust piisavalt aegsasti enne seonduvate ringlussevõetud materjali sisaldust käsitlevate nõuete kohaldamise alguskuupäeva. Kõnealune hindamine peaks hõlmama ka asjaomaste liidu õigusnormide kohase loa andmise olukorda ning sellise tehnoloogia tegelikku kasutuselevõttu. Selle hindamise põhjal võib tekkida vajadus näha konkreetsete kontaktitundlike plastpakendite puhul ette erandid ringlussevõetud materjali sisaldust käsitlevatest nõuetest või muuta käesolevas määruses sätestatud erandite loetelu. Selleks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte."

Artikli 7 lõikes 5 on sätestatud, et „Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata:

a) toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud plastpakendite suhtes, kui ringlussevõetud materjali kogus ohustab inimeste tervist ja sellega kaasneb pakendatud toodete mittevastavus määrusele (EÜ) nr 1935/2004;

b) mis tahes plastosade suhtes, mis moodustavad vähem kui 5 % kogu pakendiühiku kogumassist."

Artikli 7 lõige 12: „Komisjon hindab 1. jaanuariks 2028 vajadust teha erandeid lõike 1 punktides b ja d sätestatud ringlussevõetud materjali miinimumsisalduse protsendimääradest konkreetsete plastpakendite puhul või vaadata läbi lõikes 4 konkreetsete plastpakendite suhtes sätestatud erandite loetelu.

Käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud hindamise põhjal on komisjonil juhul, kui sobivad ringlussevõtutehnoloogiad plastpakendite ringlussevõtuks ei ole asjaomaste liidu õigusnormide kohaselt lubatud või ei ole praktikas piisavalt kättesaadavad, võttes arvesse kõiki ohutusnõudeid, eelkõige seoses kontaktitundlike plastpakenditega, sealhulgas toidupakenditega, õigus võtta kooskõlas artikliga 64 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse muutmiseks, et:

a) näha ette erandid käesoleva artikli lõike 1 punktides b ja d sätestatud miinimumsisalduse protsendimäärade kohaldamisalast, ajastusest või tasemest konkreetsete plastpakendite puhul ja

b) asjakohasel juhul muuta käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud erandite loetelu."

Komisjoni tõlgendus

Artikli 7 lõikega 5 on ette nähtud konkreetsed erandid ringlussevõetud materjali sisalduse nõudest. Artikli 7 lõike 5 punktis a sätestatud erand puudutab toiduga kokkupuutumiseks ettenähtud plastpakendeid, kui ringlussevõetud materjali kogus ohustaks inimeste tervist ja tooks kaasa pakendatud toodete mittevastavuse määrusele (EÜ) nr 1935/2004 ([20]). Artikli 7 lõike 5 punktis b sätestatud erand on seotud plastosadega, mis moodustavad vähem kui 5 % pakendiühiku kogumassist. Mõistet „plastosad" tuleks tõlgendada kooskõlas pakendimääruse artikli 3 lõike 1 punktis 24 esitatud komposiitpakendi määratlusega.

Mõlemad erandid on otsekohalduvad, seega ei pea komisjon ega riikide pädevad asutused neid spetsiaalselt tegema. Erandi kohaldamiseks peab valmistaja tõendama tehnilises dokumentatsioonis, et nõuded erandi tegemiseks on täidetud, esitades dokumenteeritud tõendid (nt lubatud ringlussevõtutehnoloogia puudumise kohta).

([20]) ELT L 338, 13.11.2004, lk 4.

Artikli 7 lõike 5 punktis a sätestatud erandi kohaldamiseks peab tehnilises dokumentatsioonis olema märgitud iga plastosa puhul, mis moodustab vähemalt 5 % pakendiühiku kogumassist, kasutatud polümeer. Tehniline dokumentatsioon peab kinnitama pakendi ettenähtud kasutust silmas pidades, et

— „määruse (EL) 2022/1616 I lisas ei ole nimetatud asjaomase polümeeri jaoks sobivat ringlussevõtutehnoloogiat“ ning

— „asjaomase polümeeri tootmiseks vastavalt selle määruse artikli 4 lõikes 3 kirjeldatud protsessidele ei ole tööstuslikus mastaabis rakendatavat ringlussevõtutehnoloogiat“.

Komisjon hindab 1. jaanuariks 2028 vajadust teha rohkem erandeid plastpakendite ringlussevõetud materjali sisalduse nõudest või vaadata läbi kehtivad erandid, mis on loetletud pakendimääruse artikli 7 lõikes 4.

8. **Liikmesriikide paindlikkus kompostitavate pakendite kindlaksmääramisel ja vastavuse eeldamine**

Õigusnormid

Põhjendus 53: „Biojäätmete voog on sageli saastunud tavaplastiga ning materjalide ringlussevõtu vood on sageli saastunud kompostitava plastiga. Selline ristsaastumine põhjustab ressursside raiskamist ja selle tulemuseks on halvema kvaliteediga teisesed toorained ning seda tuleks vältida tekkekohas. Arvestades seda mureküsimust, peaksid liikmesriigid täpsustama, milline on nende territooriumil asjakohane jäätmekäitlusviis kompostitavate pakendite jaoks. Kuna kompostitavate plastpakendite nõuetekohane äraviskamine on tarbijate jaoks järjest enam segadust tekitav, on põhjendatud ja vajalik kehtestada kompostitavate plastpakendite kasutamise selged ja ühtsed eeskirjad, millega antakse selleks luba üksnes siis, kui nende kasutamine toob selget kasu keskkonnale või inimeste tervisele. See kehtib eelkõige juhul, kui kompostitavate pakendite kasutamine aitab koguda või ära visata biojäätmeid, näiteks toodete puhul, mille sisu ja pakendi eraldamine on eriti keeruline, nagu teekotikesed.“

Põhjendus 54: „Biolagunevatest plastpolümeeridest tehtud teatavate piiratud pakendivormide puhul on tõendatud selliste kompostitavate pakendite keskkonnakasu, mis viiakse kompostimisjaamadesse, sealhulgas anaeroobse kääritamise rajatistesse, kus lagunemine toimub kontrollitud tingimustes. Lisaks juhul, kui liikmesriik kohaldab direktiivi 2008/98/EÜ artikli 22 lõike 1 teist lõiku ning selles liikmesriigis on olemas asjakohased jäätmekogumissüsteemid ja jäätmetöötlustaristud, peaks sellel liikmesriigil olema paindlikkus otsustada, kas lubada teha oma territooriumil esimest korda kättesaadavaks kompostitavaid pakendeid kohvi-, tee- või muust joogimasinast ühe korra serveerimise ühikute puhul, mis koosnevad muust kui metallist pakendimaterjalist, ning eriti õhukesi plastkandekotte, õhukesi plastkandekotte ja teha oma territooriumil esimest korda kättesaadavaks muid pakendeid, mille suhtes kehtis juba enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva nõue, et need oleksid kompostitavad. Selleks et vältida tarbijate segadusse ajamist nõuetekohase äraviskamise viisi osas ja võttes arvesse süsinikuringlusest tulenevat keskkonnakasu, peaksid kõik muud pakendid minema materjaliringlusse ja selliste pakendite disain peaks tagama, et see ei mõjuta muude jäätmevoogude ringlussevõetavust.“

Põhjendus 56: „Nagu on kirjeldatud komisjoni 30. novembri 2022. aasta teatises „Biopõhiseid, biolagunevaid ja kompostitavaid plaste käsitlev ELi poliitikaraamistik“, ei tähenda vastavus tööstusliku kompostimise standarditele, et pakend laguneks kodukompostimisel. Tööstuslikus kompostimises on nõutavad kõrged temperatuurid ja kõrge niiskustase. Kodukompostimisel, millega tegelevad eraisikud, sealhulgas kogukonnapõhiselt, sõltuvad tegelikud tingimused suuresti kohalikest kliimaoludest ja tarbijate tavadest. Seega võib biolagunemine kodukompostimisel olla aeglasem kui tööstuslikul kompostimisel või ei pruugi olla täielik. Eelkõige tuleks plastpakendite kodukompostimist kaaluda üksnes konkreetsete kasutusviiside puhul ning konkreetsete kohalike tingimuste kontekstis asjaomaste asutuste järelevalve all.“

Artikli 9 lõige 2: „Erandina artikli 6 lõikest 1 juhul, kui liikmesriigid lubavad koos biojäätmetega koguda samasuguste biolagunemis- ja kompostimisomadustega jäätmeid vastavalt direktiivi 2008/98/EÜ artikli 22 lõikele 1 ning on olemas

jäätmekogumissüsteemid ja jäätmete töötlemise taristu, millega tagada kompostitavate pakendite sisenemine biojäätmete käitlusvoogu, võivad liikmesriigid nõuda, et alljärgnevad pakendid tehakse nende territooriumil esimest korda kättesaadavaks üksnes juhul, kui need on kompostitavad:

a) artikli 3 lõike 1 punkti 1 alapunktis g osutatud pakendid, mis koosnevad muust materjalist kui metallist, ning eriti õhukesed plastkandekotid ja õhukesed plastkandekotid;

b) muud kui käesoleva lõike punktis a osutatud pakendid, mille puhul liikmesriik on juba nõudnud, et need oleksid kompostitavad enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva.“

Komisjoni tõlgendus

Liikmesriigid saavad otsustada, kas lisaks artikli 9 lõikes 1 ja artikli 9 lõike 2 punktis a loetletud pakenditele peaks veel mõni pakend olema kompostitav nende territooriumil kuni 12. augustini 2026. Liikmesriigid võivad nende täiendavate pakendivormide puhul ette näha üksnes tööstusliku kompostitavuse. Segaduse vältimiseks peaksid liikmesriigid edastama ettevõtjatele ja üldsusele ning komisjonile selgelt kõik riiklikud õigusnormid, millega nähakse ette täiendavate pakendivormide kompostitavus. Liikmesriikidel soovitatakse koostada selliste pakendite selge loetelu ja see avalikustada, et ettevõtjad saaksid täita asjaomaseid märgistamis- ja kompostitavusnõudeid.

Kuigi määrus võimaldab piiratud määral artikli 9 lõikes 1 loetletud plastpakendite kodukompostitavust, mis kajastab olukordi, kus liikmesriigid rakendavad kodukompostimist kui üht biojäätmete käitlemise võimalust, tuleks kodukompostimist kaaluda üksnes konkreetsete kohalike tingimuste kontekstis ja rakendada asjaomaste asutuste järelevalve all. Segaduse vältimiseks peaksid liikmesriigid edastama ettevõtjatele ja üldsusele ning Euroopa Komisjonile selgelt kõik riiklikud õigusnormid, millega nähakse ette kodukompostitavus. Liikmesriikidel soovitatakse koostada selliste pakendite selge loetelu ja see avalikustada, et ettevõtjad saaksid täita asjaomaseid märgistamis- ja kompostitavusnõudeid.

Pakendimäärus võimaldab liikmesriikidel nõuda kodukompostitavust enne asjakohaste harmoneeritud standardite vastuvõtmist või isegi nende puudumisel.

Mis puudutab kodukompostitavate pakendite nõuetele vastavuse eeldamist, siis valmistajad võivad kasutada ükskõik millist olemasolevat riiklikku kodukompostitavuse standardit või sertifitseerimissüsteemi, et tõendada vastavust artiklile 9, kuid need ei loo kompostitavuse nõudele vastavuse eeldust.

Komisjon palub kooskõlas artikli 9 lõikega 6 Euroopa standardiorganisatsioonidel luua 12. veebruariks 2026 uus kogu ELi hõlmav kodukompostitavuse standard.

Kuni uue standardi vastuvõtmiseni võib *suunisena* kasutada olemasolevat standardit EN 13432 tööstusliku kompostimise kohta ([21]). Kompostitavaid pakendeid käsitlevatele uutele harmoneeritud standarditele vastavuse eeldus on taas võimalik alles alates kuupäevast, mil *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatakse uus otsus, milles loetletakse asjakohased harmoneeritud standardid, mille komisjon on vastavalt artikli 9 lõikele 6 palunud koostada.

9. **Mõistete „läbilaskev“ ja „pärast kasutamist pehmeks muutuv“ määratlus kompostitavate pakendite kontekstis**

Õigusnormid

Artikli 3 lõikes 1 on sätestatud järgmist: „Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[---]

f) läbilaskev teekotike, kohvipadi või muu joogi jaoks mõeldud kotike või padi või pärast kasutamist pehmeks muutuv masinast ühe korra serveerimise ühik, mis sisaldab teed, kohvi või muud jooki, ning mis on mõeldud kasutamiseks ja äraviskamiseks koos tootega.“

([21]) Pakend. Nõuded biolagundatavate ja kompostitavate pakendite taaskasutamiseks. Katseskeem ja hindamiskriteeriumid pakendite lõplikuks aktsepteerimiseks.

Komisjoni tõlgendus

Artikli 9 lõige 1 on materjali suhtes neutraalne säte, milles osutatakse läbilaskvatele teekotikestele, kohvipatjadele või muudele joogi jaoks mõeldud kotikestele või patjadele või pärast kasutamist pehmeks muutuvatele masinast ühe korra serveerimise ühikutele, mis on valmistatud mis tahes materjalist, sealhulgas paberipõhistele ühe korra serveerimise ühikutele. Seepärast peavad sellised pakendid vastavalt artiklile 9 olema 12. veebruariks 2028 disainitud nii, et need on kompostitavad.

10. **Pakendite minimeerimine**

Õigusnormid

Põhjenduses 60 on öeldud järgmist: „[...] Kuigi turustamine ja tarbijate heakskiit on pakendidisaini seisukohast endiselt asjakohased, ei tohiks need kuuluda hindamiskriteeriumide hulka, mis õigustavad pakendite lisamassi ja -mahtu. [...]“

Artikli 10 lõige 1: „Valmistaja või importija tagab 1. jaanuariks 2030, et turule lastud pakend on disainitud nii, et selle mass ja maht on viidud funktsionaalsuse tagamiseks vajaliku miinimumini, võttes arvesse pakendi kuju ja selle valmistamise materjali.“

Artikli 10 lõige 2: „Valmistaja või importija tagab, et pakendeid, mis ei vasta [---] IV lisas sätestatud hindamiskriteeriumidele, [---] ei lasta turule, välja arvatud juhul, kui [---].“

Artikli 10 lõike 2 punktidega a ja b on ette nähtud kaks erandit:

a) „pakendi disain on kaitstud ühenduse disainilahendusega nõukogu määruse (EÜ) nr 6/2002 kohaselt või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/71/EÜ kohaldamisalasse kuuluvate disainilahenduse õigustega, sealhulgas ühes liikmesriigis kehtivad rahvusvahelised kokkulepped, või kui selle kuju on kaubamärk, mis kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1001 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2436 kohaldamisalasse, sealhulgas kaubamärgid, mis on registreeritud ühes liikmesriigis kehtivate rahvusvaheliste kokkulepete alusel, disainilahenduse õigused ja kaubamärgid on saanud kaitse enne 11. veebruari 2025 ja käesoleva artikli nõuete kohaldamine mõjutaks pakendi disainilahendust viisil, mis muudaks selle uudsust või eristatavust, või mõjutaks kaubamärki nii, et kaubamärgiga ei saa märgistatud toodet enam teiste ettevõtjate toodetest eristada, või

b) pakendatud toode või jook kuulub liidu õigusega, näiteks määrusega (EL) nr 1308/2013 veini puhul, määrusega (EL) 2019/787 piiritusjookide puhul ning määrusega (EL) 2023/2411 käsitöönduslike ja tööstustoodete puhul, kaitstud geograafiliste tähiste hulka või seda hõlmab määruses (EL) 2024/1143 osutatud kvaliteedikava.“

Artikli 10 lõige 3: „Komisjon palub 12. veebruariks 2027 Euroopa standardiorganisatsioonidel koostada harmoneeritud standardid, milles määratakse kindlaks käesoleva määruse kohaste pakendite minimeerimise nõuetele vastavuse arvutamise ja mõõtmise metoodika, või neid ajakohastada. Levinuimate pakendiliikide ja -vormide puhul tuleks sellistes standardites määrata maksimaalsed sobivad massi- ja mahupiirangud ning asjakohasel juhul seina paksus ja maksimaalne tühi ruum.“

IV lisa A osa punkt 4: „Pakendi funktsionaalsus. Pakendi disainiga tagatakse selle funktsionaalsus, võttes arvesse toote eesmärki ja eripära, mis annavad eeldused selle müügiks, nagu müük kingituse eesmärgil või hooajaliste sündmuste korral.“

Komisjoni tõlgendus

Pakendite minimeerimise nõuded aitavad liikmesriikidel saavutada ühtlustatud viisil oma üldised pakendijäätmete vähendamise eesmärgid ja vähendavad vajadust võtta artiklis 43 sätestatud jäätmete tekke vältimise sihtmäära saavutamiseks lahknevaid riiklikke meetmeid.

Tegemist ei ole uute nõuetega. Need olid pakendidirektiivi alusel erinõuetena juba olemas koos seonduva ühtlustatud vastavusmetoodika standardiga (EN 13428:2004) ([22]). Kui kriteeriumid, millest lähtuda pakendi minimeerimise hindamisel, kanti ühtlustatud standardist üle pakendimäärusesse, jäeti pakendi lisamassi ja -mahtu õigustavate põhjenduste seast välja sellised hindamiskriteeriumid nagu tarbijate heakskiit ja turustamine. Samal ajal lisati uute põhjendustena sellised kriteeriumid nagu ringlussevõetavus, ringlussevõetud materjali sisaldus ja korduskasutamine.

Selle muudatuse rakendamiseks on pakendimäärusega antud komisjonile õigus paluda Euroopa Standardikomiteel olemasolevat standardit 12. veebruariks 2027 ajakohastada. Lisaks hindamismetoodika ajakohastamisele nähakse standardi ajakohastamisel ette maksimaalsed sobivad massi- ja mahupiirangud kõige levinumate pakendiliikide ja -vormide jaoks.

Standardimine aitab tööstusel tõendada vastavust minimeerimisnõuetele, kuna kooskõla harmoneeritud standardiga loob eelduse, et kestlikkusnõue on täidetud. Liikmesriigid peavad selliseid nõuetele vastavaid pakendeid aktsepteerima ja võimaldama need oma turgudel kättesaadavaks teha, omamata võimalust kehtestada teistsuguseid või täiendavaid riiklikke nõudeid.

Artikli 70 lõike 1 punkti b kohaselt jäävad kehtivad pakendite minimeerimise nõuded ja nende vastavusstandard kehtima kuni 2029. aasta lõpuni. Pärast seda (alates 1. jaanuarist 2030) kohaldatakse artikli 10 lõikeid 1 ja 2 ning olemasolevat harmoneeritud standardit EN 13428:2004 saab suunisena edasi kasutada, kuid ainult seni, kuni on kättesaadav uus või ajakohastatud standard.

Tööstusel on oma ekspertide kaudu võimalus panustada tavapärases standardimisprotsessis uute standardite väljatöötamisse. Selles protsessis võetakse asjakohaselt arvesse selliseid küsimusi nagu pakendi kuju ja pakendi funktsionaalsus.

11. **Seos artiklis 10 sätestatud minimeerimisnõuete ja artiklis 24 sätestatud tühja ruumi suhtarvu vahel**

Õigusnormid

Artikli 10 lõige 1: „Valmistaja või importija tagab 1. jaanuariks 2030, et turule lastud pakend on disainitud nii, et selle mass ja maht on viidud funktsionaalsuse tagamiseks vajaliku miinimumini, võttes arvesse pakendi kuju ja selle valmistamise materjali.“

Artikli 10 lõige 2: „Valmistaja või importija tagab, et pakendeid, mis ei vasta käesoleva määruse IV lisas sätestatud hindamiskriteeriumidele, ja selliste omadustega pakendeid, mille eesmärk on üksnes suurendada toote tajutavat mahtu, sealhulgas topeltseinad, põhjakõrgendused ja tarbetud kihid, ei lasta turule, välja arvatud juhul, kui [---].“

Artikli 24 lõige 1: „1. jaanuariks 2030 või kolme aasta möödudes lõike 2 kohaselt vastu võetud rakendusaktide jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem, tagavad rühmapakendeid, veopakendeid või e-kaubanduse pakendeid täitvad ettevõtjad, et tühja ruumi suhtarv, mida väljendatakse protsendina, on maksimaalselt 50 %.“

Komisjoni tõlgendus

Artiklis 24 sätestatud tühja ruumi suhtarvu kohaldatakse rühma-, veo- ja e-kaubanduse pakendite suhtes ning seda peab järgima füüsiline või juriidiline isik, kes sellist pakendit kasutab või selle täidab. Komisjon kehtestab tühja ruumi suhtarvu arvutamise metoodika rakendusaktiga, mis võetakse vastu enne 12. veebruari 2028.

([22]) EN 13428:2004 – Pakend. Pakendi tootmisele ja koostisele rakendatavad spetsiifilised nõuded. Vältimine vähendamisega tekkekohas. Viide harmoneeritud standardile on avaldatud Komisjoni teatis, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsember 1994. aasta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta) rakendamisega (ELT C 44, 19.2.2005, lk 23).

Müügipakendite puhul ei ole tühja ruumi minimeerimise nõuded seotud ühegi eelnevalt kindlaks määratud künnisega ja seetõttu tuleb nende hindamisel lähtuda kehtivast standardist EN 13428:2004 ([23]), mida kohaldatakse kuni 1. jaanuarini 2030 ning mida ajakohastatakse kooskõlas määruse IV lisa A osas sätestatud ajakohastatud hindamiskriteeriumide ja artiklis 10 sätestatud nõuetega. Kohustatud isik on valmistaja, kes peab tegema vastavushindamise ning koostama pakendi tehnilise dokumentatsiooni ja ELi vastavusdeklaratsiooni.

12. **Enne artiklis 11 sätestatud nõuete kohaldamist turule lastud korduskasutuspakendid**

Õigusnormid

Artikli 11 lõige 1: „Alates 11. veebruarist 2025 turule lastud pakend loetakse korduskasutatavaks, kui see vastab kõigile järgmistele nõuetele:

a) see on ette nähtud, disainitud ja turule lastud eesmärgiga seda mitu korda korduskasutada;

b) see on ette nähtud ja disainitud selliselt, et suudaks tavapäraselt prognoositavates kasutustingimustes läbida võimalikult palju kasutuskordi;

c) see vastab kohaldatavatele tarbijate tervise, ohutuse ja hügieeni nõuetele;

d) seda saab tühjendada või tühjaks laadida ilma seda kahjustamata viisil, mis takistaks selle edasist toimimist ja korduskasutamist;

e) seda saab tühjendada, tühjaks laadida, taastäita või täis laadida, säilitades pakendatud toote kvaliteedi ja ohutuse ning tagades samal ajal vastavuse kohaldatavatele ohutus- ja hügieeninõuetele, sealhulgas toiduohutuse nõuetele;

f) seda on võimalik VI lisa B osa kohaselt uuendada, säilitades samal ajal selle võime täita ettenähtud funktsiooni;

g) see võimaldab märgise kinnitamist ning teabe esitamist toote omaduste ja pakendi enda kohta, sealhulgas kõik asjaomased juhised ja teave, et tagada toote ohutus, asjakohane kasutamine, jälgitavus ja säilivusaeg;

h) seda saab tühjendada, tühjaks laadida, taastäita või tühjaks laadida, ilma et see ohustaks sellega tegelevate isikute tervist ja ohutust, ning

i) see vastab ringlussevõetavate pakendite erinõuetele, mis on sätestatud artiklis 6, nii et seda saab ringlusse võtta, kui see muutub jäätmeks.“

Artikli 11 lõige 2: „Komisjon võtab 12. veebruariks 2027 kooskõlas artikliga 64 vastu delegeeritud õigusakti käesoleva määruse täiendamiseks, et kehtestada käesoleva artikli lõike 1 punkti b kohaldamiseks korduskasutuspakendite kasutuskordade minimaalse arvu sellises vormis korduskasutuspakenditele, mida korduskasutatakse kõige sagedamini, võttes arvesse hügieeni- ja muid nõudeid, nagu logistika.“

Artikli 15 lõige 9: „Erandina käesoleva artikli lõikest 8 ei kohaldata kohustust vastavusse viia, kõrvaldada turult või tagasi nõuda pakendid, mis arvatavalt ei vasta artiklites 5–12 sätestatud või nende artiklite kohaselt sätestatud nõuetele, korduskasutuspakendite suhtes, mis on turule lastud enne 11. veebruari 2025.“

Komisjoni tõlgendus

Artiklis 11 on sätestatud korduskasutamise kriteeriumid, mida kohaldatakse alates 11. veebruarist 2025, mis on määruse jõustumise kuupäev. Määrust kohaldatakse siiski alates 12. augustist 2026. See tähendab, et korduskasutuspakendeid, mis on lastud liidu turule enne määruse jõustumise kuupäeva (11. veebruar 2025), ei ole vaja tagantjärele kõnealuste nõuetega vastavusse viia. See on sõnaselgelt sätestatud määruse artikli 15 lõikes 9.

([23]) EN 13428:2004 – Pakend. Pakendi tootmisele ja koostisele rakendatavad spetsiifilised nõuded. Vältimine vähendamisega tekkekohas. Viide harmoneeritud standardile on avaldatud Komisjoni teatis, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsember 1994. aasta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta) rakendamisega (ELT C 44, 19.2.2005, lk 23).

Korduskasutuspakendid, mis lastakse turule pärast 11. veebruari 2025, peavad olema määrusega kooskõlas. Pädevad asutused saavad kontrollida selliste pakendite vastavust artiklile 11 ja määruse muudele sätetele siiski alles pärast 12. augustit 2026.

Artiklis 11 sätestatud nõuded sarnanevad suuresti nõuetele korduskasutuspakendite kohta, mis on sätestatud varasemas pakendidirektiivis ja seonduvas pakendite korduskasutamist käsitlevas harmoneeritud standardis EN 13429:2004 ([24]). See tähendab, et pakendimääruses sätestatud nõuded korduskasutuspakendite kohta ei ole täiesti uued.

13. **Pakendite ühtlustatud märgistamise kohaldamisala**

Õigusnormid

Artikli 12 lõige 1: „Alates 12. augustist 2028 või 24 kuu möödudes käesoleva artikli lõike 6 või 7 kohaselt vastu võetud rakendusakti jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem, peab turule lastud pakendil olema ühtlustatud märgis, mis sisaldab teavet pakendi materjali koostise kohta, et hõlbustada tarbijatel sortimist. Märgis peab põhinema piktogrammidel ja olema kergesti mõistetav, sealhulgas puuetega inimeste jaoks. [...]“

Komisjoni tõlgendus

Artikliga 12 ette nähtud pakendite märgistamine on ammendav ja täielikult ühtlustatud, välja arvatud tagatisraha-süsteemide osas. Riiklikud õigusnormid, millega kehtestatakse täiendavad sortimisjuhised, ei ole liidu õiguse esimuse põhimõtte kohaselt lubatud. Pärast 12. augustit 2028 või 24 kuu möödudes kuupäevast, mil jõustub märgistamisnõudeid ja piktogramme sisaldav rakendusakt, ei tohi liikmesriigid jätkata ELi ühtlustatud märgiste kõrval oma riiklike märgiste kasutamist. Kuna ettevõtjatel ei ole võimalik kohaneda uue märgistamiskorraga ilma üleminekuperioodita, tuleks riiklikud meetmed enne seda kuupäeva kehtetuks tunnistada või neid ülemineku võimaldamiseks kohandada. Kui sortimisjuhiseid käsitlevaid riiklikke meetmeid võib pidada ebaproportsionaalseks, võttes arvesse nende mõju siseturule, tuleks need kehtetuks tunnistada võimalikult kiiresti, olenemata kuupäevast, mil jõustuvad ühtlustatud ELi nõuded, mille komisjon võtab vastu kooskõlas artikli 12 lõikega 6.

Komisjoni 28. jaanuari 1997. aasta otsus 97/129/EÜ ([25]) pakendimaterjalide identifitseerimise süsteemi kohta, millega kehtestatakse peamiselt jäätmekäitlejatele suunatud nummerdamise ja lühendite süsteem pakendite materjali koostise kindlakstegemiseks, et aidata neil pakendijäätmeid sortida, kehtib kuni 12. augustini 2028. Selle otsuse ja sellega kehtestatud lühendite süsteemi kasutamine on tootjate jaoks vabatahtlik, kuid liikmesriigid on kohustatud tagama, et pakendimaterjalide identifitseerimiseks ei kasutata ühtki muud süsteemi kui see, mis on kindlaks määratud otsuses. Teisisõnu, kui kasutatakse identifitseerimissüsteemi, peab see olema otsuses sätestatud süsteem. Pärast 12. augustit 2028 ei ole otsusega ette nähtud lühendeid enam lubatud kasutada. Seda seetõttu, et jäätmete kogumisjärgsel sortimisel rakendatava tehnoloogia areng vähendab ringlussevõtjate vajadust sellise märgistuse järele, ning selleks, et tagada ühtlustatud märgistamine kogu ühtsel turul.

Artikli 12 lõikes 1 sätestatud märgistamisnõuete eesmärk on parandada pakendijäätmete sortimist tarbijate seas. Seetõttu ei rakendata neid selliste toodete pakendite puhul nagu ravimid või veterinaarravimid, meditsiiniseadmed või *in vitro* diagnostikameditsiiniseadmed, mida võivad kasutada üksnes professionaalsed lõppkasutajad tööstus- või kutsetegevuses. Määruses on jäetud märgistamiskohustuse kohaldamisalast sõnaselgelt välja veopakendid, välja arvatud e-kaubanduse pakendid, ning pakendid, mille suhtes kohaldatakse tagatisrahasüsteemi. Jäätmete sortimise märgiste kirjeldused kehtestatakse rakendusaktiga 12. augustiks 2026.

([24]) EN 13428:2004 – Pakend. Pakendi tootmisele ja koostisele rakendatavad spetsiifilised nõuded. Vältimine vähendamisega tekkekohas. Viide harmoneeritud standardile on avaldatud Komisjoni teatis, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsember 1994. aasta direktiivi 94/62/EÜ (pakendite ja pakendijäätmete kohta) rakendamisega (ELT C 44, 19.2.2005, lk 23).

([25]) Komisjoni 28. jaanuari 1997. aasta otsus, millega kehtestatakse pakendimaterjalide identifitseerimissüsteem vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile pakendite ja pakendijäätmete kohta (97/129/EÜ) (EÜT L 50, 20.2.1997, lk 28).

Mis puudutab artikli 12 lõikes 2 osutatud korduskasutuspakendite märgistust, siis pärast 12. veebruari 2029 või 30 kuu möödudes kuupäevast, mil jõustub asjaomaseid märgistamisnõudeid sisaldav rakendusakt, ei tohi liikmesriigid jätkata ELi ühtlustatud märgiste kõrval oma riiklike märgiste kasutamist.

Jäätmete sortimise märgiste ja korduskasutuspakendite märgiste kasutamine on kohustuslik.

Artikli 12 lõikes 4 osutatud ringlussevõetud materjali ja biopõhise materjali sisalduse märgised ühtlustatakse täielikult alates 12. augustist 2028 või 24 kuu möödudes asjaomase rakendusakti jõustumisest, kuid nende märgiste kasutamine on vabatahtlik. See tähendab, et ettevõtjad ei ole kohustatud märkima pakendile ringlussevõetud või biopõhise materjali sisaldust, kuid kui nad soovivad seda teha, peavad nad lähtuma ELi ühtlustatud tehnilistest kirjeldustest.

Artikli 50 lõikes 1 osutatud kohustusliku tagatisrahasüsteemiga hõlmatud pakendite puhul võivad liikmesriigid nõuda, et sellised pakendid oleksid märgistatud ühtlustatud värvimärgisega (artikli 12 lõike 1 neljas lõik).

Kuigi liikmesriigid ei ole kohustatud kasutama ELi ühtlustatud tagatisrahasüsteemi märgist (pandimärk), ei saa nad (ei kohustuslike ega mittekohustuslike tagatisrahasüsteemide puhul) keelata oma turul pandimärgi kinnitamist pakendatud toodetele, millel on teises liikmesriigis kinnitatud pandimärk. Ühtlustatud pandimärgi kasutamisega vähendavad liikmesriigid ohtu tekitada riiklike pandmärkidega siseturul tõkkeid. Riiklikke pandimärke käsitlevate eeskirjade kehtestamisel soovitatakse liikmesriikidel võtta arvesse komisjoni teatist „Joogipakendid, tagatisrahasüsteemid ja kaupade vaba liikumine“ (2009/C 107/01) ([26]).

Mis puudutab laiendatud tootjavastutuse ([27]) märgiseid, siis pakendimäärusega on keelatud füüsilised märgised ja on lubatud esitada asjaomane teave või märgis üksnes digitaalsel kujul (artikli 12 lõige 9).

Mis puudutab artikli 12 lõikes 11 osutatud erandit, siis määrustes (EL) 2017/745 ja (EL) 2017/746 ei ole määratletud meditsiiniseadmete ja *in vitro* diagnostikameditsiiniseadmete esma- ja välispakendeid. Selleks et erandit neile toodetele õigesti kohaldada, tuleks esmapakendi all mõista seadmega kontaktis olevat pakendit ning välispakendi all mõista seadme müügipakendit.

Kuna artikliga 12 ühtlustatakse täielikult pakendite märgistamine liidus, ei ole liikmesriikidel lubatud võtta vastu muid riiklikke kohustuslikke pakendite märgistamise nõudeid. Selle põhjus on pakendite märgistamise nõuete märkimisväärne mõju siseturule.

14. **Olemasolevate korduskasutatavate veopakendite märgistamine**

Õigusnormid

Artikli 12 lõikes 2 on sätestatud, et „Korduskasutuspakenditel, mis lastakse turule alates 12. veebruarist 2029 või 30 kuu möödudes lõike 6 kohaselt vastu võetud rakendusakti jõustumise kuupäevast, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem, peab olema märgis, millega teavitatakse kasutajaid sellest, et pakend on korduskasutatav. Lisateave korduskasutatavuse kohta, sealhulgas kohaliku, riikliku või kogu liitu hõlmava korduskasutussüsteemi kättesaadavuse kohta, ja teave kogumispunktide kohta tehakse kättesaadavaks ruutkoodi või muud liiki standarditud ja avatud digitaalse andmekandja abil, mis hõlbustab pakendi jälgimist ning teekondade ja kasutuskordade arvutamist või keskmist hinnangut, kui arvutamine ei ole võimalik. [...]“

Artikli 12 lõike 3 kohaselt ei kohaldata neid nõudeid „avatud tsükli süsteemide suhtes, millel ei ole VI lisa kohast süsteemi operaatorit“.

([26]) Komisjoni teatis – Joogipakendid, pandisüsteemid ja kaupade vaba liikumine (ELT C 107, 9.5.2009, lk 1).

([27]) Vt pakendimääruse artikkel 45 laiendatud tootjavastutuse kohta, kus on öeldud, et „tootjatel on direktiivi 2008/98/EÜ artiklite 8 ja 8a ning käesoleva jao kohaselt kehtestatud süsteemide alusel laiendatud tootjavastutus pakendi, sealhulgas pakendatud toote pakendamise eest, mille nad liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks teevad, või mille nad pakivad lahti, olemata lõppkasutajad“.

Artikli 12 lõikega 6 antakse komisjonile volitus määrata kindlaks pakendite märgised: „Komisjon võtab 12. augustiks 2026 vastu rakendusaktid, et kehtestada ühtlustatud märgis ning märgistusnõuete ja -vormide kirjeldused, sealhulgas kui need esitatakse digivahenditega, käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud pakendite märgistamiseks. [...]“

Artikli 12 lõige 12: „Lõigetes 1, 2 ja 4 osutatud pakendeid, mis on toodetud liidus või imporditud enne nimetatud lõigetes osutatud tähtaegu ning mis ei vasta nendes lõigetes sätestatud kriteeriumidele, võib teha turul kättesaadavaks kuni kolme aasta jooksul pärast kõnealustes lõigetes sätestatud märgistamisnõuete jõustumise kuupäeva.“

Artikli 15 lõige 9: „Erandina käesoleva artikli lõikest 8 ei kohaldata kohustust vastavusse viia, kõrvaldada turult või tagasi nõuda pakendid, mis arvatavalt ei vasta artiklites 5–12 sätestatud või nende artiklite kohaselt sätestatud nõuetele, korduskasutuspakendite suhtes, mis on turule lastud enne 11. veebruari 2025.“

Komisjoni tõlgendus

Tuleb teha vahet järgmisel:

a) korduskasutatavad veopakendid, mis on turule lastud enne pakendimääruse jõustumist, st enne 11. veebruari 2025, ning

b) korduskasutatavad veopakendid, mis lastakse turule pärast 11. veebruari 2025 (st pärast pakendimääruse jõustumist), kuid enne, kui hakatakse kohaldama korduskasutuspakendite märgistamist käsitlevat rakendusakti, mis tuleks vastu võtta 12. augustiks 2026 ja mida tuleks kohaldada alates 12. veebruarist 2029 või 30 kuu möödudes rakendusakti jõustumise kuupäevast, st korduskasutatavad veopakendid, mis lastakse turule ajavahemikus 11. veebruarist 2025 kuni 12. veebruarini 2029.

Punktis a osutatud korduskasutuspakendid võivad jääda ringlusse seni, kuni need eemaldatakse korduskasutussüsteemidest funktsionaalse vananemise või kasutuspiirangute tõttu.

Punktis b osutatud korduskasutuspakendid peaksid vastama hiljemalt 2032. aasta veebruariks märgistamisnõuetele. Kuna uued märgistamisnõuded on tööstusele rakendusakti vastuvõtmise ajal (st 2026. aasta augustis) juba teada, tuleb vastavusse viia piiratud kogus korduskasutatavaid veopakendeid. Praktikas tuleb ajavahemikus 2025. aasta veebruarist kuni 2026. aasta augustini turule lastavad pakendid varustada uute nõuete kohaste märgistega 2032. aasta veebruariks. Tuleks meelde tuletada, et pärast pakendimääruse jõustumist ei ole ettevõtjatel enam õiguspärast ootust, et nende suhtes ei kohaldata uusi märgistamisnõudeid.

Artikli 12 lõikes 5 sätestatud tingimused, millega tagatakse teabe esitamine veebisaitide või saatedokumentide kaudu, on täidetud korduskasutatavate veopakendite kasutamisel ettevõtjatevahelises tegevuses (st veopakendi lõppkasutajaks ei ole tarbija), mida haldab süsteemihaldur suletud ahela süsteemis.

15. **Pakendijäätmete käitlejate aruandekohustus**

Õigusnormid

Artikli 23 esimene lõik: „Pakendijäätmete käitlejad esitavad pädevatele asutustele igal aastal direktiivi 2008/98/EÜ artikli 35 lõike 1 kohase elektroonilise registri või registrite kaudu teabe käesoleva määruse XII lisa tabelis 3 loetletud pakendijäätmete kohta, välja arvatud teabe liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks tehtud pakendi kohta.

Laiendatud tootjavastutuse kohustuste individuaalse täitmise korral esitavad pakendijäätmete käitlejad tootjatele või laiendatud tootjavastutuse kohustuste kollektiivse täitmise korral kõnealuseid kohustusi täitma määratud tootjavastutusorganisatsioonile igal aastal kogu teabe, mida on vaja artikli 44 lõikes 10 sätestatud teabe esitamise kohustuse täitmiseks.

Vastavalt liikmesriigi õigusele võivad liikmesriigid ette näha, et kui pakendijäätmete käitlemise korraldamise eest vastutavad ametiasutused, esitavad pakendijäätmete käitlejad nendele ametiasutustele igal aastal kogu teabe, mida on vaja artikli 44 lõikes 10 sätestatud teabe esitamise kohustuse täitmiseks, või tagavad muud vahendid elektroonilise registri või registrite täiendamiseks kooskõlas direktiivi 2008/98/EÜ artikli 35 lõikega 1.“

Artikli 44 lõige 10: „Laiendatud tootjavastutuse kohustuste individuaalse täitmise korral esitab tootja, laiendatud tootjavastutuse kohustuste kollektiivse täitmise korral esitab kõnealuseid kohustusi täitma määratud tootjavastutusorganisatsioon, või kui laiendatud tootjavastutuse kohustusi täidavad korduskasutussüsteemid, esitab korduskasutussüsteemi operaator pädevale asutusele igal aastal eelneva kalendriaasta kohta IX lisa B osa punktis 3 sätestatud teabe.

Kui vastavalt liikmesriigi õigusele vastutavad pakendijäätmete käitluse korraldamise eest ametiasutused, võivad liikmesriigid ette näha, et IX lisa B osa punktis 3 sätestatud teabe esitavad kõnealused asutused.“

Komisjoni tõlgendus

Jäätmekäitlejana tuleks käsitada mis tahes ettevõtjat, kelle tegevuseks on „jäätmete kogumine, vedu, taaskasutamine (sealhulgas sortimine) ja kõrvaldamine, sealhulgas nende toimingute järelevalve ning jäätmekõrvaldamiskohtade järelhooldus, sealhulgas vahendaja ja edasimüüja tegevus“, nagu on määratletud jäätmete raamdirektiivi artikli 3 punktis 9.

Artiklis 23 ei ole täpsustatud, kes on kohustatud pakendijäätmete käitleja ning kuidas ja millistel asjaoludel tuleb teave esitada. Seetõttu leiab komisjon, et jäätmekäitlejate kohustust esitada pakendijäätmete kohta teavet tuleks tõlgendada üldise nõudena, mille eesmärk on aidata tootjavastutusorganisatsioonidel, tootjatel ja pädevatel asutustel täita artikli 44 lõikes 10 sätestatud aruandluskohustusi. Liikmesriigid peaksid täpsustama, millistel asjaoludel on vaja, et pakendijäätmete käitleja esitab nõutud teabe.

Artikli 23 esimeses lõigus on sätestatud, et pakendijäätmete käitlejad peavad esitama pädevatele asutustele XII lisa tabelis 3 loetletud teabe, välja arvatud teabe ohtlike pakendijäätmete kohta, mis juba esitatakse pädevatele asutustele kooskõlas jäätmete raamdirektiivi artikli 35 lõikega 1, ning teabe liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks tehtud või lahti pakitud pakendite kohta, kuna pakendijäätmete käitlejatel ei ole sellist teavet. Kuna pädevad asutused saavad XII lisa tabelis 3 loetletud teabe artikli 44 kohaselt loodava tootjate registri kaudu, peavad pakendijäätmete käitlejad esitama selle teabe üksnes juhul, kui see on vajalik selleks, et ristkontrollida, kas tootjavastutusorganisatsiooni, tootja või muu pädeva asutuse esitatud andmed on täpsed, või muudel liikmesriigi poolt kindlaks määratud asjaoludel.

16. **Pakendimääruse ja ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi vaheline seos pakendite suhtes kohaldatavate keeldude osas**

Õigusnormid

Põhjendus 13: „Käesolevas määruses esitatud komposiitpakendi määratlusega ei tohiks künnistasemest olenemata vabastada osaliselt plastist valmistatud ühekorrapakendeid Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/904 nõuete täitmisest.“

Põhjendus 180: „Käesolevas määruses on sätestatud määruse V lisa punktis 3 loetletud plasttoodete turule laskmise piirang, samal ajal kui direktiiv (EL) 2019/904 võimaldab liikmesriikidel võtta vajalikke meetmeid, et vähendada selliste ühekordselt kasutatavate plasttoodete tarbimist. Kuna direktiivi (EL) 2019/904 kohased riiklikud rakendusmeetmed võivad olla vähem piiravad kui turule laskmise keeld, peaks käesolev määrus olema pakendi määratluse alla kuuluvate toodete puhul direktiivi (EL) 2019/904 suhtes ülimuslik, et edendada ühekordselt kasutatavate plastpakendite koguse vähendamist ja vähendada ühekordselt kasutatavate plastpakendite kogust keskkonnas. [---].“

Artikli 3 lõike 1 punkt 24: „„komposiitpakend“ – pakendiühik, mis on tehtud kahest või enamast eri materjalist, mis moodustavad põhilise pakendimaterjali massi osa, ning neid pakendimaterjale ei saa käsitsi eraldada ja seega moodustavad nad ühtse terviku, välja arvatud juhul, kui üks materjal moodustab pakendiühikust tähtsusetu osa, kuid igal juhul mitte rohkem kui 5 % pakendiühiku kogumassist ning välja arvatud sildid, värnitsad, värvid, trükivärvid, liimained ja lakid; see ei piira direktiivi (EL) 2019/904 kohaldamist.“

Artikli 25 lõige 1: „Ettevõtjad ei tohi alates 1. jaanuarist 2030 turule lasta V lisas loetletud vormis ja kasutusotstarbega pakendeid.“

V lisa punkt 3: „Ühekordselt kasutatavad toidu ja joogi plastpakendid, mis täidetakse ja mille sisu tarbitakse HORECA sektori [hotelli-, restorani- ja toitlustussektor] ruumides, mis tähendab kõiki söögialasid tegevuskoha sise- ja välistingimustes, kus on lauad ja toolid ning seisuplatsid, samuti söögialasid, kus lõppkasutajatele pakuvad tarbimiseks toitu ja jooki ühiselt mitu ettevõtjat või kolmandat isikut. Nõuetest on vabastatud HORECA sektori ettevõtted, millel puudub juurdepääs joogiveele.“

Direktiivi (EL) 2019/904 (ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiv) ([28]) artikli 3 punktis 2 on ühekordselt kasutatav plasttoode määratletud kui „täielikult või osaliselt plastist valmistatud toode, mis ei ole kavandatud, valmistatud või turule lastud eesmärgiga see tootjale uuesti täitmiseks tagastada või seda kavandatud eesmärgil korduskasutada nii, et toode ringleks oma olelusringi jooksul mitu korda“.

Ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi artikli 4 ja lisa A osa kohaselt on liikmesriikidel võimalus kehtestada kohe tarbitava toidu jaoks mõeldud ühekordselt kasutatavate jäikade plastist toidupakendite ja joogitopside jaoks riiklikud piirangud.

Pakendimääruse artikli 67 lõike 1 punkti a kohaselt on ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiv vastuolu korral pakendimääruse suhtes ülimuslik, kui ei ole sätestatud teisiti ([29]). V lisa punktis 3 nimetatud pakendeid puudutava keeluga seoses on artikli 67 lõike 1 punktis b sätestatud vastupidist.

Artikli 70 lõige 4: „Liikmesriigid võivad jätta kehtima riiklikud sätted, millega piiratakse V lisa punktides 2 ja 3 loetletud vormis ja kasutusotstarbega kasutatavate pakendite turule laskmist kuni 1. jaanuarini 2030. Artikli 4 lõiget 3 ei kohaldata kõnealuste riiklike meetmete suhtes kuni 1. jaanuarini 2030.“

Komisjoni tõlgendus

Ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiv ning pakendimäärus on kaks paralleelselt kohaldatavat õigusakti, millel on erinevad eesmärgid.

Pakendimääruse põhjendustes 13 ja 180 on käsitletud pakendimääruse ja ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi vahelist seost ning märgitud, et komposiitpakendeid võib määruse kohaselt käsitada ühekordselt kasutatavate plastpakenditena.

Pakendimääruses esitatud „komposiitpakendi“ määratlus sisaldab 5 % künnist, mille ületamata jätmise korral käsitatakse pakendit monomaterjalina. Seepärast hõlmavad „ühekordselt kasutatavad plastpakendid“ V lisas vaid neid pakendeid, mille plastisisaldus on suurem kui 5 %. „Komposiitpakendi“ määratlus „ei piira“ ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi kohaldamist (vt pakendimääruse artikli 3 lõike 1 punkt 24 ja põhjendus 13). Sellest tulenevalt on komposiitpakendid, sealhulgas paberipõhised pakendid, mille plastisisaldus on 5 % või enam, hõlmatud pakendimääruse artiklis 25 ja V lisa punktides 1–4 sätestatud keeluga, samas kui pakendid, mille plastisisaldus on kuni 5 %, selle keeluga hõlmatud ei ole.

Kuna pakendimäärust ja ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi kohaldatakse paralleelselt, tuleb nende kohaldamisalasid tõlgendada koos. Pakendimäärus on ülimuslik V lisas loetletud pakendivormide, materjalide ja kasutusotstarvete osas. Nende puhul peavad liikmesriigid kohaldama pakendimäärust ega saa tugineda ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi artiklile 4, et kehtestada riiklikke meetmeid. Kuid pakendid, mis ei ole hõlmatud V lisas

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (ELT L 155, 12.6.2019, lk 1).

([29]) Artikli 67 lõike 1 punkt a: „Direktiivi (EL) 2019/904 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega: „2. Kui käesolev direktiiv on vastuolus direktiiviga 94/62/EÜ või 2008/98/EÜ, siis kohaldatakse käesolevat direktiivi, kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2025/40 ei ole sätestatud teisiti.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„3. Kui käesoleva direktiivi artikkel 4 on vastuolus määruse (EL) 2025/40 artikli 25 lõigetega 1 ja 6 kõnealuse määruse V lisa punktis 3 loetletud ühekordselt kasutatavate plastpakendite osas, kohaldatakse kõnealuse määruse artikli 25 lõikeid 1 ja 6.““.

sätestatud piiranguga, kuuluvad jätkuvalt ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi kohaldamisalasse, kui need liigituvad ühekordselt kasutatavaks plasttooteks direktiivi artikli 3 punkti 2 tähenduses. Selliste pakendite suhtes kohaldatakse ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi artiklit 4, mille kohaselt peavad liikmesriigid võtma meetmeid, et vähendada joogitopside ja kohe tarbimiseks mõeldud toidu jaoks kasutatavate jäikade toidupakendite tarbimist. Sellised riiklikud tarbimise vähendamise meetmed võivad jääda kehtima ka pärast 1. jaanuari 2030. Liikmesriigid peavad iga riikliku meetme puhul tõendama, et see on proportsionaalne ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi eesmärkidega ja liidu õiguse kohaselt mittediskrimineeriv. Arvesse tuleb võtta võimalikku mõju siseturule ning Euroopa Komisjon hindab, kas konkreetne riiklik meede vastab nendele nõuetele.

Pakendimääruse artikli 25 lõikest 2 tulenevat kohustust tunnistada riiklikud piirangud 1. jaanuariks 2030 kehtetuks kohaldatakse üksnes nende meetmete suhtes, mis on seotud V lisa alla kuuluvate pakendivormide, kasutusotstarvete ja materjalidega.

Kui pakendivorm, materjal või kasutusotstarve ei ole hõlmatud V lisa punktidega 2–4, kuid pakend liigitub ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi kohaselt ühekordselt kasutatavaks plasttooteks, kohaldatakse direktiivi artiklit 4.

Nii on pakendimäärusega kehtestatud ühtlustatud piirangud pakenditele, mis on hõlmatud V lisaga, samas kui ühekordselt kasutatavate plasttoodete suhtes, mis nende piirangute kohaldamisalasse ei kuulu, kohaldatakse jätkuvalt ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi.

Seoses ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi hindamisega 2027. aastal hindab komisjon vajadust direktiiv läbi vaadata, et see oleks pakendimääruse suhtes ühtne ja järjepidev, edendaks ühtset pakendite turgu ja tagaks võrdsed tingimused.

Mis puudutab vahtpolüstüreenist toidupakendeid, joogipakendeid ja joogitopse, siis need on ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiviga juba keelatud (artikkel 5). Pakendimääruse artikli 67 lõikega 5 muudetakse ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi, et sõnaselgelt lisada ka ekstrudeeritud polüstüreenist pakendivormid; seda muudatust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2030; liikmesriikidel ei ole vaja üle võtta ühtki sätet.

17. **Artiklis 25 ja V lisa punktides 1–4 pakendite suhtes kehtestatud keelu kohaldamisala seoses plastisisaldusega**

Õigusnormid

Artikli 25 lõige 1: „Ettevõtjad ei tohi alates 1. jaanuarist 2030 turule lasta V lisas loetletud vormis ja kasutusotstarbega pakendeid.“

V lisa punktidega 1–4 piiratakse ühekordselt kasutatavate plastpakendite kasutamist eri otstarvetel.

Komisjoni tõlgendus

V lisa punktides 1–4 loetletud pakendite suhtes kehtestatud keeld ei hõlma üksnes esemeid, mis on valmistatud 100 % ulatusest plastmaterjalist. Vastasel korral jääks pakend keelu alt välja, kui sinna lisataks tühine kogus muud materjali kui plast.

Mõiste „ühekordselt kasutatavad plastpakendid“ määratluse puudumisel tuleks arvestada, et määruse artiklis 25 ja V lisa punktides 1–4 sätestatud keeld hõlmab komposiitpakendeid, sealhulgas paberipõhiseid pakendeid, mille plastisisaldus on 5 % või rohkem. Pakendid, mille plastisisaldus ei ületa 5 %, ei ole seega kõnealuse keeluga hõlmatud.

18. **Toodete veoks kasutatavate müügipakendite korduskasutamise sihtmäärad**

Õigusnormid

Artikli 29 lõige 1: „Alates 1. jaanuarist 2030 tagavad ettevõtjad, kes kasutavad liidu territooriumil toodete, sealhulgas e-kaubanduse kaudu turustatavate toodete veoks veopakendeid või müügipakendeid, milleks on kaubaalused, kokkuvolditavad plastkastid, karbid, alused, plastkastid, keskmise suurusega mahtlastikonteinerid, ämbrid, vaadid ja kanistrid, mis võivad olla igas suuruses ja igast materjalist, sealhulgas painduvad vormid, või transportimise ajal kaubaalustele pandud toodete stabiliseerimiseks ja kaitsmiseks mõeldud kaubaaluste ümbrised või koormarihmad, et kokku vähemalt 40 % sellistest pakenditest on korduskasutuspakendid, mis kuuluvad korduskasutussüsteemi.“

Artikli 3 lõike 1 punktis 5 on müügipakend määratletud kui „pakend, mis on tootest ja pakendist koosneva müügiühiku osa ja määratud lõppkasutajale müügikohas üleandmiseks“.

Artikli 3 lõike 1 punktis 7 on veopakend määratletud kui „pakend, mis on ette nähtud ühe või mitme müügiühiku või rühmitatud müügiühikute käsitsemise ja veo hõlbustamiseks, et vältida käsitsemisest ja veost tootele tekkida võivat kahju, kuid mille alla ei kuulu maantee-, raudtee-, mere- ja õhuveokonteinerid“.

Komisjoni tõlgendus

Toodete veoks kasutatavad müügipakendid on pakendivormid, mida võib käsitada nii veo- kui ka müügipakenditena. Mõned artikli 29 lõikes 1 nimetatud pakendivormid, milles tooteid veetakse, näiteks ämbrid, vaadid ja kanistrid, täidetakse selliste toodetega nagu pestitsiidid, värvid, kipsid või liimid, mis võivad muuta pakendi korduskasutamise kas võimatuks või võimalikuks üksnes ebaproportsionaalsete kulude ja ressursikasutusega, kuna selline viskoosne sisu võib pärast pakendi avamist kõveneda või kanduda üle pakendimaterjalile ja seda saastada.

Seega sõltub see, kas müügipakendit saab korduskasutada, peamiselt pakendi sisuks olevast tootest. Korduskasutamise sihtmäärad hõlmavad vaid neid müügipakendeid, mida kasutatakse selgelt toodete vedamise otstarbel. Pakendi kasutamisele „toodete veoks“ võib osutada näiteks pakendi spetsiaalne disain, kuju või suurus.

Mõned selgitavad näited:

— *plastämbrid, milles on värv, kemikaal või kaste, mis muudab pakendi omadusi*: jäägid või lõhn võivad muuta nende toodete veoks kasutatavate pakendite korduskasutamise keeruliseks. Sellis(t)e jääkide või lõhna eemaldamine ämbri sisemusest on tehniliselt võimalik. Paraku võib see teatavatel juhtudel ja sõltuvalt pakendatud toote liigist nõuda intensiivset puhastamist, milleks kulub hulgaliselt kemikaale, vett või energiat. Seetõttu on plastämbrite korduskasutamine mõeldav üksnes juhul, kui intensiivsed puhastusprotsessid ei ole ebaproportsionaalselt kulukad ja ressursimahukad;

— *hommikusöögihelveste või muu tahke toidu vedu jäigas pakendis (nt vaatides)*: tahket toitu on võimalik vedada ettevõtja eri tegevuskohtade vahel, seotud ettevõtjate vahel või samas liikmesriigis ringlevates korduskasutuspakendites (nt vaatides). Hommikusöögihelveste jäägid ja lõhn vaatides ei muuda vaatide sisemust, mistõttu on nende korduskasutamine võimalik;

— *puistematerjali (nt liiva, kivide) vedu keskmise suurusega elastsetes mahtlasti kottides*: puistematerjali on võimalik vedada keskmise suurusega elastsetes korduskasutatavates mahtlasti kottides. Selline materjal ei muuda kõnealuse pakendi sisemuse omadusi ega nõua pakendi intensiivset puhastamist;

— *värskete puuviljade vedu plastkastides*: kast loetakse müügipakendiks, kui see on täidetud värskete puuviljadega. Ent kuna kastis on tavaliselt rohkem kui üks portsjon värskeid puuvilju ja see veetakse müügikohta, käsitatakse seda toodete veoks kasutatava müügipakendina. Selline pakend võib olla korduskasutatav.

19. **Rahvusvahelises kaubanduses kasutatavate veopakendite korduskasutamise sihtmäärad**

Õigusnormid

Artikkel 29:

„1. Alates 1. jaanuarist 2030 tagavad ettevõtjad, kes kasutavad liidu territooriumil toodete, sealhulgas e-kaubanduse kaudu turustatavate toodete veoks veopakendeid või müügipakendeid, milleks on kaubaalused, kokkuvolditavad plastkastid, karbid, alused, plastkastid, keskmise suurusega mahtlastikonteinerid, ämbrid, vaadid ja kanistrid, mis võivad olla igas suuruses ja igast materjalist, sealhulgas painduvad vormid, või transportimise ajal kaubaalustele pandud toodete stabiliseerimiseks ja kaitsmiseks mõeldud kaubaaluste ümbrised või koormarihmad, et kokku vähemalt 40 % sellistest pakenditest on korduskasutuspakendid, mis kuuluvad korduskasutussüsteemi. [---]

2. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 tagavad alates 1. jaanuarist 2030 ettevõtjad, kes kasutavad käesoleva artikli lõikes 1 loetletud vormides veopakendeid või müügipakendeid toodete veoks liidu territooriumil ettevõtja eri tegevuskohtade vahel või ettevõtja tegevuskohtade ja nende kohtade vahel, kus tegutseb muu sidusettevõtja või partnerettevõtja, nagu on määratletud soovituse 2003/361/EÜ, nagu seda kohaldatakse 11. veebruaril 2025, lisa artiklis 3, et need on korduskasutuspakendid, mis kuuluvad korduskasutussüsteemi.

3. Erandina lõikest 1 tagavad alates 1. jaanuarist 2030 ettevõtjad, kes kasutavad toodete, sealhulgas e-kaubanduse kaudu turustatavate toodete veoks mõeldud lõikes 1 loetletud vormides veopakendeid või müügipakendeid toodete tarnimiseks sama liikmesriigi teisele ettevõtjale, et need on korduskasutuspakendid, mis kuuluvad korduskasutussüsteemi.“

Komisjoni tõlgendus

Veopakendite (ja toodete veoks kasutatavate müügipakendite) korduskasutamise sihtmäärad hõlmavad vaid veopakendite kasutamist „liidu territooriumil“. Seega peavad mõlemad ettevõtjad, st importija ja turustaja, asuma ELis. Kolmandatest riikidest pärit veopakendite (ja toodete veoks kasutatavate müügipakendite) suhtes hakatakse sihtmäära kohaldama alates importimise ja turule laskmise hetkest, mis tähendab, et pakend on läbinud kõik nõutavad impordiprotseduurid ja see on lubatud ELi turul ringlusse. Tavaliselt leiab see aset esimeses ELi laos.

Veopakendis importkauba suhtes kohaldatakse korduskasutamise sihtmäära pärast kauba ELi turule laskmist. Sihtmäära kohaldatakse alates esimesest liidus asuvast laost kuni lõppsihtkohani liidu territooriumil, kui esimene ladu ei ole saadetise lõppsihtkoht.

„Esimene ladu“ tähendab liidus asuvat rajatist, kuhu veopakendis kaup kõigepealt saabub ning kus seda ladustatakse ja kus see lahti pakitakse, et seda ELi tarneahelas edasi turustada.

Esimesse lattu saabuvaid saadetisi, mis saadetakse ühte lõppsihtkohta, ei pea lahti pakkima ega korduskasutuspakendisse ümber pakendama. Jaotus- ja logistikakeskusi ei käsitata lõppsihtkohana.

20. **Veopakendite korduskasutamise sihtmäära saavutamise eest vastutav ettevõtja**

Õigusnormid

Artikli 29 lõige 1: „Alates 1. jaanuarist 2030 tagavad ettevõtjad, kes kasutavad liidu territooriumil toodete, sealhulgas e-kaubanduse kaudu turustatavate toodete veoks veopakendeid või müügipakendeid, milleks on kaubaalused, kokkuvolditavad plastkastid, karbid, alused, plastkastid, keskmise suurusega mahtlastikonteinerid, ämbrid, vaadid ja kanistrid, mis võivad olla igas suuruses ja igast materjalist, sealhulgas painduvad vormid, või transportimise ajal kaubaalustele pandud toodete stabiliseerimiseks ja kaitsmiseks mõeldud kaubaaluste ümbrised või koormarihmad, et kokku vähemalt 40 % sellistest pakenditest on korduskasutuspakendid, mis kuuluvad korduskasutussüsteemi. Alates 1. jaanuarist 2040 püüavad need ettevõtjad jõuda selleni, et vähemalt 70 % esimeses lõigus osutatud pakenditest on korduskasutuspakendi vormis, mis kuulub korduskasutussüsteemi.“

Komisjoni tõlgendus

Veopakendite korduskasutamise sihtmäärad on kehtestatud veopakendeid või veoks kasutatavaid müügipakendeid kasutavate ettevõtjate tasandil.

Seega vastutab korduskasutamise sihtmäära saavutamise eest veopakendite või veoks kasutatavate müügipakendite kasutaja. Selleks on ettevõtja, kes laseb kas valmistaja, importija või turustajana toote asjaomases veopakendis liidu turule.

21. **Spetsiaalselt disainitud veopakendite väljajätmine korduskasutamise sihtmäärast**

Õigusnormid

Artikli 29 lõikes 4 on sätestatud järgmist: „Lõigetes 1, 2 ja 3 sätestatud kohustusi ei kohaldata selliste veo- või müügipakendite suhtes,

a) mida kasutatakse ohtlike kaupade veoks kooskõlas direktiiviga 2008/68/EÜ;

b) mida kasutatakse suuremahuliste masinate, seadmete ja kaupade veoks, mille pakendid on spetsiaalselt disainitud nii, et need vastaksid tellimuse teinud ettevõtja individuaalsetele nõuetele.“

Komisjoni tõlgendus

Artikli 29 lõike 4 punktiga b on ette nähtud erand suuremahuliste masinate, seadmete ja kaupade veoks kasutatavate pakendite jaoks, mis on spetsiaalselt disainitud nii, et need vastaksid tellimuse teinud ettevõtja individuaalsetele nõuetele. Selles kontekstis peetakse silmas suuremahulisi masinaid, seadmeid ja kaupasid.

Ettevõtjad, kes soovivad seda erandit kasutada, peavad esitama nõuetekohase dokumendi selle kohta, et pakend on disainitud konkreetse toote jaoks. See dokument tuleks esitada osana pakendi tehnilisest dokumentatsioonist ning see peab hõlmama mis tahes teavet pakendi disaini, valmistamise ja kasutamise kohta, mis on vajalik selleks, et hinnata vastavust artikli 29 lõike 4 punktis b sätestatud erandi tegemise tingimustele.

22. **Mõiste „kättesaadavaks tegemise“ määratlus joogipakendite korduskasutamise sihtmäärade kontekstis**

Õigusnormid

Artikli 29 lõikes 6 on sätestatud järgmist: „Alates 1. jaanuarist 2030 tagavad lõppturustajad, kes teevad liikmesriigi territooriumil tarbijatele kättesaadavaks müügipakendis alkohoolseid ja mittealkohoolseid jooke, et vähemalt 10 % neist toodetest tehakse kättesaadavaks korduskasutuspakendis, mis kuulub korduskasutussüsteemi.“

Artikli 3 lõike 1 punktis 11 on sätestatud, et liikmesriigi territooriumil kättesaadavaks tegemine on „äritegevuse käigus tühja või toodet sisaldava pakendi tasu eest või tasuta tarnimine liikmesriigi territooriumile turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks“.

Artikli 3 lõike 1 punktis 21 on lõppturustaja määratletud kui „tarneahelas osalev füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib lõppkasutajale pakendatud tooteid, sealhulgas korduskasutamise kaudu, või taastäitmise kaudu ostetavaid tooteid“.

Komisjoni tõlgendus

Määruse kohaldamisel on lõppturustajaks, kes teeb müügipakendis joogi tarbijatele kättesaadavaks, enamikul juhtudel jaemüügikauplus või HORECA sektori baar või restoran. Kaugmüügi korral on lõppturustajaks ettevõtja, kes teeb müügipakendis joogi tarbijatele kättesaadavaks veebisaidi kaudu.

Kättesaadavaks tegemine ei eelda müügipakendis joogi tegelikku müümist tarbijale. Piisab sellest, kui lõppturustaja pakub vähemalt 10 % oma jookidest müügiks korduskasutatavates müügipakendites.

Artikli 29 lõikes 6 esitatud viide „korduskasutussüsteemile“ osutab korduskasutussüsteemide suhtes kohaldatavatele nõuetele, mis on kindlaks määratud määruse VI lisa A osas. Korduskasutussüsteemi nõuetekohaseks toimimiseks tuleb muu hulgas kehtestada kooskõlas artikli 12 lõikega 2 asjakohane tarbijatele teabe esitamise kord, mis võimaldab tuvastada korduskasutatavaid müügipakendeid ja edendada sellistes pakendites jookide pakkumist, et neid tooteid tõhusalt turule lasta ja turustada.

Jookide jaoks korduskasutamise sihtmäära arvutamiseks kasutatav metoodika kehtestatakse artikli 30 lõike 3 kohaselt vastu võetava rakendusaktiga.

23. **Joogipakendite korduskasutamise sihtmäär HORECA sektoris**

Õigusnorm

Pakendimääruse artikli 29 lõike 6 esimene lõik:

„Alates 1. jaanuarist 2030 tagavad lõppturustajad, kes teevad liikmesriigi territooriumil tarbijatele kättesaadavaks müügipakendis alkohoolseid ja mittealkohoolseid jooke, et vähemalt 10 % neist toodetest tehakse kättesaadavaks korduskasutuspakendis, mis kuulub korduskasutussüsteemi.“

Komisjoni tõlgendus

Joogid, mida müüakse suurtes korduskasutatavates joogipakendites (nt õllevaatides) baaridele ja restoranidele (ettevõtjalt ettevõtjale), et baaride ja restoranide käitajad (st HORECA sektor) teeksid need tarbijatele kättesaadavaks, ei aita kaasa HORECA sektori ettevõtjate korduskasutamise sihtmäära saavutamisele. Selliseid jooke ei tehta tarbijatele kättesaadavaks müügipakendis. Alles siis, kui suur täidetud korduskasutatav joogipakend tehakse tarbijale kättesaadavaks, aitab see joogipakend kaasa joogi turustaja korduskasutamise sihtmäära saavutamisele.

Vastupidiselt sellele lähevad väiksemad joogipakendid, näiteks korduskasutatavad pudelid, korduskasutamise sihtmäära saavutamisel arvesse, sest need on müügipakendid ja neid saab pakkuda otse tarbijatele.

24. **Riiklikud erandid korduskasutamise sihtmääradest**

Õigusnormid

Artikli 29 lõikes 14 on sätestatud kumulatiivsed tingimused, mille alusel võivad liikmesriigid vabastada oma territooriumil asuvad ettevõtjad viieks aastaks kohustusest saavutada korduskasutamise sihtmäärad. Need tingimused on järgmised:

„a) vabastuse andnud liikmesriik ületab viie protsendipunkti võrra 2025. aastaks seatud pakendijäätmete ringlussevõtu sihtmäära materjali kohta ning eeldatavasti ületab liikmesriik viie protsendipunkti võrra 2030. aasta sihtmäära, lähtudes komisjoni poolt kolm aastat enne seda kuupäeva avaldatud aruandest;

b) vabastuse andnud liikmesriik on graafikus, et saavutada artiklis 43 sätestatud vastavad jäätmetekke vältimise sihtmäärad ning suudab tõendada, et ta on 2028. aastaks vähendanud pakendijäätmeid elaniku kohta vähemalt 3 % võrra võrreldes 2018. aastal elaniku kohta tekkinud pakendijäätmetega, ning

c) ettevõtjad on vastu võtnud ettevõtte jäätmetekke vältimise ja ringlussevõtu kava, mis aitab saavutada jäätmetekke vältimise ja ringlussevõtu eesmärke, mis on sätestatud vastavalt artiklites 43 ja 52.

Kui kõik tingimused on täidetud, võib liikmesriik kõnealust viieaastast ajavahemikku pikendada.“

Liikmesriikide saavutatavad ringlussevõtu sihtmäärad on sätestatud artiklis 52. Sihtmäärad on kehtestatud järgmiste pakendimaterjalide jaoks: paber ja kartong, plast, klaas, puit, metall ja alumiinium.

Komisjoni tõlgendus

a) Võimalus, et liikmesriik ületab kõik materjalipõhiseid ringlussevõtu sihtmäärad

Väljendi „sihtmäär materjali kohta“ tõlgendamisel tuleks arvesse võtta seda, et on olemas mitu materjalipõhist sihtmäära, kuid selleks, et vabastuse andmise tingimused oleksid täidetud, ei pea ületama kõiki neid sihtmäärasid samal ajal.

Näiteks kui liikmesriigis ületatakse alumiiniumi ringlussevõtu sihtmäär, võidakse jaemüüjatel lubada jätta alumiiniumpurkides müüdavad joogid välja toodete hulgast, mille suhtes kehtib kohustus müüa 10 % toodetest korduskasutuspakendites. Jaemüüjad peavad endiselt saavutama korduskasutamise sihtmäära jookide puhul, mida müüakse muust materjalist, näiteks klaasist või plastist valmistatud pakendites, kuid seda 10 %list sihtmäära vähendatakse proportsionaalselt alumiiniumpurkides müüdavate jookide osakaaluga.

b) Tingimused vabastuse andmiseks komposiitpakendite puhul

Komposiitpakendite puhul tuleb ületada pakendites kasutatud materjalide ringlussevõtu sihtmäär. See tuleks ületada kõigi materjalide puhul, mis moodustavad rohkem kui 5 % pakendiühiku massist.

c) Jäätmetekke vältimise sihtmääraga seotud tingimused

Vabastuse andev liikmesriik peab olema graafikus, et saavutada üldine jäätmetekke vältimise sihtmäär kõigi oma riigis tekkivate pakendijäätmete puhul. Materjalipõhist jäätmetekke vältimise eesmärki ei ole.

d) Vabastuse pikendamise tingimused

Kui liikmesriik soovib pärast viie aasta möödumist säilitada vabastuse korduskasutamise sihtmääradest, peab ta saavutama 2035. ja 2040. aasta jäätmetekke vältimise sihtmäärad. Andes võimaluse vabastust pikendada, soovisid kaasseadusandjad tagada, et ettevõtjad saavutavad korduskasutamise sihtmäärad ning et liikmesriigid jätkavad pakendijäätmete tekke vähendamist vastavalt 2035. ja 2040. aastaks kehtestatud vähendamise sihtmääradele. Kui muutuvad kättesaadavaks uued andmed ja hakatakse kohaldama uusi sihtmäärasid, tuleks neid arvesse võtta, et mitte seada ohtu pakendimääruse eesmärkide, eelkõige pakendijäätmete vähendamise eesmärgi saavutamist.

25. **Liikmesriikide paindlikkus riiklike meetmete kehtestamisel**

Õigusnormid

Artikkel 4:

„1. Pakendid lastakse turule üksnes siis, kui need vastavad käesolevale määrusele.

2. Liikmesriigid ei keela, piira ega takista selliste pakendite turule laskmist, mis vastavad artiklites 5–12 sätestatud või nende artiklite kohaselt sätestatud kestlikkus-, märgistus- ja teabenõuetele.

3. Kui liikmesriigid otsustavad lisaks käesolevas määruses sätestatud nõuetele jätta kehtima riiklikud kestlikkusnõuded või teabenõuded või kehtestada täiendavaid nõudeid, ei tohi need olla vastuolus käesolevas määruses sätestatud nõuetega ning liikmesriigid ei keela, piira ega takista käesolevale määrusele vastavate pakendite turule laskmist kõnealuste riiklike nõuete täitmata jätmise tõttu.“

Komisjoni tõlgendus

Pakendimäärusega on jäetud liikmesriikidele teatavates küsimustes kaalutlusruum või kehtestatud üksnes miinimumnõuded või nõutakse liikmesriikidelt täielikult ühtlustamata sätete rakendamist. Lisaks on mõne sätte kohaldamise tähtaeg edasi lükatud.

Lahknevad riiklikud sätted pakendite kohta mõjutavad peaaegu igat majandussektorit ja toodete väärtusahelat. Seetõttu peavad liikmesriigid tagama, et riiklikud meetmed ei tekita siseturul ebaproportsionaalseid ja põhjendamatuid kaubandustõkkeid ega konkurentsimoonutusi.

ELi ühtlustatud õigusnormide ennatliku kohaldamisega – st kui liikmesriigid võtavad siduvad rakendusaktid vastu enne ühtlustatud tähtaegu (eriti kui selliste sätete jaoks on vaja, et rakendusmeetmed võetaks kõigepealt vastu ELi tasandil) – rikutakse ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet ja ELi toimimise lepingu artiklit 288, milles on sätestatud määruste vahetu kohaldatavuse põhimõte. Selline riigisiseste õigusaktide ennatlik kohaldamine, mis võib olla kehtivas õigusraamistikus (pakendidirektiivi või aluslepingu alusel) lubatud, tuleb hiljemalt ühtlustatud sätete jõustumise ajaks kaotada ning nende kohaldamine peab juba praegu toimuma kooskõlas määrusega ette nähtud kaalutlusruumiga.

Mis puudutab liikmesriikide võimalust kehtestada kestlikkusnõudeid, mis on pakendimääruses sätestatud nõuetest rangemad, siis artikli 4 lõige 2 annab ettevõtjatele kindluse, et ühegi riikliku õigusnormiga ei piirata määruse nõuetele vastavate pakendite turule laskmist.

Pakendimääruse artikli 4 lõiget 3 tuleks tõlgendada nii, et see piirab liikmesriikide tegutsemisvabadust, mitte ei võimalda teha erandit pakendimääruse artikli 4 lõikes 2 sätestatud üldreeglist. Ükski riiklik kestlikkus- või märgistamisnõue ei tohi piirata pakendimääruses sätestatud kestlikkus- ja märgistamisnõuetele vastavate pakendite turule laskmist, olla nende nõuetega vastuolus ega luua tõkkeid siseturul.

Määruse mitmes sättes on kindlaks määratud liikmesriikide õigus võtta riiklikke meetmeid või antud liikmesriikidele luba kehtestada täiendavaid erandeid või nõudeid. Seda on tehtud sätetes, mis käsitlevad kompostitavust (artikkel 9), teatavate pakendivormide kasutamise piiranguid (artikli 25 lõiked 2 ja 3, artikli 70 lõige 4, V lisa punkt 2), korduskasutamise sihtmäärasid (artikli 29 lõiked 11, 12, 14, 15 ja 16) ning korduskasutuse pakkumist (artikli 33 lõige 6).

Mitu sätet ([30]) eeldavad riiklikku rakendamist (nt teatava eesmärgi saavutamiseks või aruandluseks), hõlmates nii täielikult ühtlustatud nõudeid kui ka võimalusi riikliku paindlikkuse jaoks. Selle paindlikkuse kasutamine on siiski alati piiritletud ühtlustatud tingimustega ning liikmesriigid peavad pakendimääruse järgimiseks neist tingimustest kinni pidama (vt allpool punkt 29 ringlussevõtu sihtmäärade kohta). Mõni neist sätetest sisaldab ka kohustusi, mis on ettevõtjate suhtes vahetult kohaldatavad, näiteks artikkel 31, mis käsitleb korduskasutamise sihtmäärade täitmise aruandeid pädevatele asutustele.

26. **Liikmesriikide paindlikkus täiendavate ringlussevõtu sihtmäärade kehtestamisel**

Õigusnormid

Artikli 52 lõige 6: „Liikmesriik võib ELi toimimise lepingus sätestatud üldnorme täites ja toimides kooskõlas käesoleva määrusega võtta vastu õigusnorme, mis lähevad kaugemale käesolevas artiklis kehtestatud minimaalsetest sihtmääradest.“

Artikli 4 lõige 3: „Kui liikmesriigid otsustavad lisaks käesolevas määruses sätestatud nõuetele jätta kehtima riiklikud kestlikkusnõuded või teabenõuded või kehtestada täiendavaid nõudeid, ei tohi need olla vastuolus käesolevas määruses sätestatud nõuetega ning liikmesriigid ei keela, piira ega takista käesolevale määrusele vastavate pakendite turule laskmist kõnealuste riiklike nõuete täitmata jätmise tõttu.“

Komisjoni tõlgendus

Liikmesriigid võivad kehtestada täiendavaid ja ka kõrgemaid ringlussevõtu sihtmäärasid, tingimusel et need ei kahjusta siseturgu. Mõnel liikmesriigil juba on täiendavad sihtmäärad, näiteks vedelikupakendite kartongi jaoks.

Pakendimäärus jäljendab varasemat pakendidirektiivi, millega anti liikmesriikidele oma jäätmekäitluse korraldamisel kaalutlusõigus.

Täiendavad ringlussevõtu sihtmäärad võivad suurendada tõhusust pakendijäätmete väärtusahelas ja toovad seega ettevõtjatele kasu. Liikmesriigid peavad siiski iga sellise sihtmäära puhul tõendama, et see ei ole vastuolus pakendimäärusega taotletavate siseturuga seotud eesmärkidega.

27. **Liikmesriikide paindlikkus täiendavate või kõrgemate korduskasutamise sihtmäärade kehtestamisel**

Õigusnormid

Artikli 29 lõige 15: „Artiklis 51 sätestatud tingimustel võivad liikmesriigid kehtestada ettevõtjatele sihtmäärad, mis ületavad käesoleva artikli lõigetes 1, 2, 3, 5 ja 6 sätestatud miinimumsihtmäärasid, kui need kõrgemad sihtmäärad on liikmesriigi jaoks vajalikud ühe või mitme artiklis 43 sätestatud sihtmäära saavutamiseks.“

([30]) Artiklid 13, 23, 31, 34, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57 58, 59, 60, 61, 62, 63, 67 ja 68.

Artikli 29 lõige 16: „Artiklis 51 sätestatud tingimustel võivad liikmesriigid kehtestada ettevõtjatele sihtmäärad seoses sellistes müügipakendites kättesaadavaks tehtud jookidega, mis ei kuulu käesoleva artikli lõike 6 kohaldamisalasse, kui need täiendavad sihtmäärad on liikmesriigi jaoks vajalikud ühe või mitme artiklis 43 sätestatud sihtmäära saavutamiseks.“

Artiklis 51, mis käsitleb korduskasutamist ja taastäitmist, on sätestatud järgmist:

(1) „Liikmesriigid võtavad meetmeid, et soodustada piisavate tagastamisstiimulitega pakendite korduskasutussüsteemide ja taastäitmise süsteemide loomist keskkonnahoidlikul viisil. Need süsteemid peavad vastama artiklites 27 ja 28 ning VI lisas sätestatud nõuetele ega tohi kahjustada toiduhügieeni ega tarbijate ohutust.

(2) Lõikes 1 osutatud meetmed võivad sisaldada järgmist: [---]

c) valmistajate või lõppturustajate kohustus, mille kohaselt peavad nad korduskasutussüsteemi kuuluvates korduskasutuspakendites või taastäitmise kaudu tegema kättesaadavaks teatava protsendimäära ulatuses muid tooteid kui need, mis on kaetud artiklis 29 sätestatud korduskasutamise sihtmääradega, tingimusel et see ei too kaasa siseturu moonutusi ega kaubandustõkkeid teistest liikmesriikidest pärit toodetele.“

Artikli 33 lõikes 6, mis on seotud kohustusega pakkuda korduskasutamist kaasamüügisektoris, on osutatud artiklis 51 sätestatud tingimustele, mille kohaselt võib liikmesriik kehtestada sihtmäärad, mis lähevad kaugemale pakendimääruse artikli 33 lõikes 5 kaasamüügipakendite jaoks sätestatud 2030. aasta soovituslikust 10 % miinimumeesmärgist, „kui need kõrgemad sihtmäärad on liikmesriigi jaoks vajalikud ühe või mitme artiklis 43 sätestatud sihtmäära saavutamiseks“.

Komisjoni tõlgendus

Selleks et saavutada pakendimääruses sätestatud jäätmetekke vältimise sihtmäärad, võib liikmesriikidel olla vaja täiendada ELi meetmeid riiklike meetmetega, nagu kõrgemad või täiendavad riiklikud pakendite korduskasutamise sihtmäärad. Seda tehes peavad liikmesriigid siiski järgima teatavaid rangeid tingimusi.

a) Seoses artiklis 51 sätestatud tingimustega leiab komisjon, et kumulatiivsed tingimused, mis peavad olema täidetud artikli 29 lõikes 15 sätestatud korduskasutamise sihtmäärade tõstmiseks, peavad olema täidetud ka uute korduskasutamise sihtmäärade kehtestamiseks vastavalt artikli 51 lõike 2 punktile c, mille kohaselt on liikmesriikidel lubatud kehtestada korduskasutamise sihtmäärad toodetele, mis ei ole artiklis 29 sätestatud korduskasutamise sihtmääradega hõlmatud. Need tingimused on järgmised:

   — uued sihtmäärad on vajalikud selleks, et liikmesriik saavutaks oma jäätmete vähendamise sihtmäärad (5 % aastaks 2030, 10 % aastaks 2035, 15 % aastaks 2040), mida tuleb tõendada faktide ja andmetega, ja

   — uued sihtmäärad ei põhjusta moonutusi siseturul ega kaubandustõkkeid toodetele ja

   — uutest sihtmääradest teatatakse vastavalt tehniliste normide infosüsteemi korrale – mille kohaselt peavad liikmesriigid teavitama komisjoni oma seadusandlikest ettepanekutest, et vältida tõkete loomist siseturul –, kuna kõnealuste meetmete puhul on tegemist tehniliste normidega.

   Artikli 51 lõike 2 punkt c võimaldab liikmesriikidel kehtestada korduskasutamise sihtmäärad toodete jaoks, mis ei ole kaetud artiklis 29 sätestatud korduskasutamise sihtmääradega ja mille suhtes ei ole sätestatud artiklis 29 sõnaselget erandit, mis tähendab, et liikmesriikidel on lubatud kehtestada korduskasutamise sihtmäärad näiteks kaasamüügisektori jaoks. Seda lubatakse sõnaselgelt ka pakendimääruse artikli 33 lõikes 6.

   Kui liikmesriik soovib kehtestada uued riiklikud korduskasutamise sihtmäärad muudes sektorites või muude kui artiklis 29 loetletud pakendivormide või toodete jaoks, peab ta tõendama, et see on vajalik tema jäätmetekke vältimise sihtmäärade saavutamiseks. Meetmetest tehniliste normide infosüsteemi teavitussüsteemi kaudu teavitamisel peaks liikmesriik esitama asjakohase hinnangu.

b) Kuigi artikkel 43 võimaldab liikmesriikidel kehtestada ELi tasandil kehtestatud sihtmääradest kõrgemad riiklikud pakendijäätmete tekke vältimise sihtmäärad ([31]), ei saa kõrgemaid riiklikke sihtmäärasid kasutada põhjendusena ELi tasandil kehtestatud ühtlustatud korduskasutamise sihtmäärade suurendamiseks. See on tingitud põhimõttest, et liidu õigusel on liikmesriigi õiguse suhtes esimus, kuna vastasel juhul võivad liikmesriigid ohtu seada turu ühtlustamise eesmärgi saavutamise.

c) Kui ei ole sätestatud teisiti, ei saa liikmesriigid muuta vahetult kohaldatavaid ja ühtlustatud ELi sätteid. Nad ei saa

— kehtestada korduskasutamise sihtmäärasid veopakenditele (nt kartongkastidele), mille suhtes on sätestatud pakendimääruses sõnaselgelt erand korduskasutamise kohustusest, ega

— muuta artikli 29 lõigete 1, 5 ja 6 teises lõigus sätestatud soovituslikke 2040. aasta korduskasutamise sihtmäärasid siduvaks.

28. **Riiklikud erandid tagatisrahasüsteemi kohaldamisest**

Õigusnormid

Artikli 3 lõike 1 punktis 62 on tagatisrahasüsteem määratletud kui „süsteem, kus lõppkasutajalt võetakse sellesse süsteemi kuuluva pakendatud või täidetud toote ostmisel tagatisraha, mis makstakse tagasi, kui tagatisrahaga kaetud pakend tagastatakse kogumiskanali kaudu, mis on riigi ametiasutuste poolt selleks otstarbeks lubatud“.

Artikli 50 lõikes 1 on sätestatud järgmist: „Liikmesriigid võtavad 1. jaanuariks 2029 vajalikud meetmed, millega tagatakse liigiti kogumine aastas vähemalt 90 % ulatuses pakendite massist järgmiste pakendivormide puhul, mis on asjaomases liikmesriigis kõnealusel kalendriaastal esimest korda turul kättesaadavaks tehtud:

a) ühekordselt kasutatavad plastist joogipudelid mahuga kuni kolm liitrit ning

b) ühekordselt kasutatavad metallist joogipakendid mahuga kuni kolm liitrit.“

Artikli 50 lõikes 2 on ette nähtud, et „Liikmesriigid võtavad lõikes 1 osutatud sihtmäärade saavutamiseks vajalikud meetmed tagamaks, et lõikes 1 osutatud asjaomaste pakendivormide jaoks on loodud tagatisrahasüsteemid ning et tagatisraha võetakse müügikohas“.

Artikli 50 lõike 5 alusel võidakse liikmesriik vabastada lõike 2 kohase kohustuse täitmisest järgmistel tingimustel:

„a) artikli 48 kohaselt nõutav vastava pakendivormi liigiti kogumise määr, mis on komisjonile esitatud artikli 56 lõike 1 punkti c kohaselt, on 80 % või enam nende pakendite massist, mis on kalendriaastal 2026 asjaomase liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks tehtud, ning

b) liikmesriik teatab 1. jaanuariks 2028 komisjonile oma vabastustaotlusest ja esitab rakenduskava, mis sisaldab strateegiat koos konkreetsete meetmetega ja oma ajakava, millega tagatakse, et saavutatakse liigiti kogumine 90 % ulatuses lõikes 1 osutatud pakendite massist.“

Komisjoni tõlgendus

Pakendimääruses ei ole sätestatud leebemaid tingimusi piirialade jaemüüjatele. Vastupidi, sellega on kehtestatud piiriüleselt tegutsevatele ettevõtjatele konkreetsed kohustused ([32]), et vältida kõrvalehoidmist, mis võib kahjustada tagatisrahasüsteemi eesmärkide saavutamist ja nõuete täitmist.

([31]) Artikli 43 lõige 7: „Lõike 5 kohaldamise eesmärgil võivad liikmesriigid kehtestada pakendijäätmete tekke vältimise meetmed, mis lähevad kaugemale lõikes 1 sätestatud miinimumsihtmääradest, tegutsedes sellegipoolest kooskõlas käesoleva määrusega.“

([32]) Artikli 50 lõikes 11 on sätestatud järgmist: „Liikmesriigid tagavad, et 1. jaanuariks 2029 järgivad vähemalt käesoleva artikli lõike 2 alusel pärast käesoleva määruse jõustumist loodud tagatisrahasüsteemid X lisas loetletud miinimumnõudeid.
[---]
Komisjon hindab koostöös liikmesriikidega 1. jaanuariks 2038 käesoleva artikli rakendamist ja teeb kindlaks, kuidas tagatisrahasüsteemide koostalitlusvõimet maksimeerida.“
X lisas on sätestatud järgmist: „Liikmesriigid, mille piirkondades on palju piiriülest äritegevust, tagavad, et tagatisrahasüsteemid võimaldavad koguda teiste liikmesriikide tagatisrahasüsteemidesse kuuluvaid pakendeid selleks ettenähtud kogumispunktides ning püüavad anda võimaluse tagastada tagatisraha, mis lõppkasutajalt pakendi ostmisel võeti.“

Pakendimääruse artikli 50 lõikega 5 ette nähtud võimalus vabastada liikmesriik kohustuse täitmisest on seotud tulemuslikkusega, mitte geograafiliste kriteeriumidega, ning, nagu kõiki erandeid, tuleb seda tõlgendada kitsalt.

Nimetatud kaks tingimust – tagatisraha võtmine ja tagatisrahasüsteemi loomine – on kumulatiivsed, kuna tagatisrahasüsteemi puudumisel ei ole tagatisraha võimalik koguda. Seda on rõhutatud ka tagatisrahasüsteemi määratluses. Seega on võimalik vabastada lõppturustaja kohustusest nõuda tagatisraha üksnes juhul, kui liikmesriik tervikuna on vabastatud kohustusest luua tagatisrahasüsteem. Teisisõnu ei saa lõppturustajat vabastada tagatisraha nõudmisest, kui liikmesriik, kus ta asub, on loonud tagatisrahasüsteemi ja on seetõttu kohustatud nõudma teiste liikmesriikide tarbijatelt tagatisraha.

29. **Olemasolevate tagatisrahasüsteemide suhtes kohaldatavad miinimumnõuded**

Õigusnormid

Pakendimääruse artikli 50 lõike 11 kohaselt peavad liikmesriigid tagama 1. jaanuariks 2029, et vähemalt ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite ja ühekordselt kasutatavate metallist joogipakendite tagatisrahasüsteem vastab X lisas loetletud miinimumnõuetele.

Artikli 50 lõikes 11 on sätestatud ka seda, et X lisas loetletud miinimumnõudeid ei kohaldata tagatisrahasüsteemide suhtes, mis on loodud enne pakendimääruse jõustumist ja millega saavutatakse 1. jaanuariks 2029 artikli 50 lõikes 1 sätestatud 90 % sihtmäär. Liikmesriigid peavad siiski püüdma tagada, et olemasolevad tagatisrahasüsteemid vastavad nende esmakordsel läbivaatamisel X lisas sätestatud miinimumnõuetele. Kui 90 % sihtmäära 1. jaanuariks 2029 ei saavutata, peavad olemasolevad ühekorrapakendite tagatisrahasüsteemid vastama 1. jaanuariks 2035 X lisas loetletud miinimumnõuetele.

Põhjenduses 145 on selgitatud, et X lisas sätestatud miinimumnõuded aitavad saavutada suurema järjepidevuse ja tagastamismäära kõigis liikmesriikides. Need on kehtestatud sidusrühmade seisukohtade, eksperdihinnangu ja olemasolevate tagatisrahasüsteemide parimate tavade põhjal.

Komisjoni tõlgendus

Olemasoleva tagatisrahasüsteemi läbivaatamist tuleks mõista kui õigusaktiga ette nähtud mis tahes regulatiivset meedet, millega tagatisrahasüsteemi oluliselt muudetakse.

Miinimumnõuded võivad aidata parandada tagatisrahasüsteemi keskkonnatoimet, eelkõige kogumismäära. Liikmesriigid peavad enne 1. jaanuari 2029 tagatisrahasüsteemi läbivaatamisel analüüsima, kas tagatisrahasüsteemiga eeldatavasti saavutatakse artikli 50 lõikega 2 ette nähtud liigiti kogumine vähemalt 90 % ulatuses. Kui jah, ei pea tagatisrahasüsteem miinimumnõuetele vastama. Kui see aga nii ei ole, peaks liikmesriik kaaluma selle tagamist, et tagatisrahasüsteem vastab X lisas loetletud miinimumnõuetele. Ühekordselt kasutatavate joogipakendite tagatisrahasüsteem, mis ei taga 1. jaanuariks 2029 liigiti kogumise kohustuse täitmist, peab vastama 1. jaanuariks 2035 miinimumnõuetele.

30. **Tagatisrahaga kaetud joogipakendite vastuvõtmine jaemüüjate poolt**

Õigusnormid

X lisa punkt l: „Liikmesriigid tagavad, et lõppturustajad on kohustatud nende poolt turustatavast pakendimaterjalist ja vormis pakendid, mis on kaetud tagatisrahaga, vastu võtma ning tagastama lõppkasutajatele tagatisraha, kui tagatisrahaga kaetud pakendid tagastatakse, välja arvatud juhul, kui lõppkasutajatel on pärast tagatisrahaga kaetud pakendi kasutamist sama hõlpsasti kättesaadav võimalus tagatisraha kättesaamiseks mõne kogumiskanali kaudu, mis tagab toidupakendi puhul toiduklassi tasemel ringlussevõtu ja millele riigi ametiasutused on selleks loa andnud. Seda kohustust ei kohaldata, kui müügipind ei võimalda lõppkasutajatel tagatisrahaga kaetud pakendeid tagastada. Lõppturustajad peavad siiski alati nõustuma nende müüdavate toodete tühjade pakendite tagastamisega.“

Artikli 50 lõikes 11 on sätestatud järgmist: „Liikmesriigid tagavad, et 1. jaanuariks 2029 järgivad vähemalt käesoleva artikli lõike 2 alusel pärast käesoleva määruse jõustumist loodud tagatisrahasüsteemid X lisas loetletud miinimumnõudeid. X lisas loetletud miinimumnõudeid ei kohaldata enne käesoleva määruse jõustumist loodud tagatisrahasüsteemide suhtes, millega saavutatakse käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud 90 % sihtmäär 1. jaanuariks 2029. Liikmesriigid püüavad tagada, et olemasolevad ühekorrapakendi tagatisrahasüsteemid vastaksid nende esmakordsel läbivaatamisel X lisas loetletud miinimumnõuetele. Kui 90 % sihtmäära ei saavutata 1. jaanuariks 2029, peavad olemasolevad ühekorrapakendi tagatisrahasüsteemid vastama X lisa miinimumnõuetele 1. jaanuariks 2035.“

Komisjoni tõlgendus

X lisas sätestatud tagatisrahasüsteemi miinimumnõuete kohaselt peavad lõpptarbijad vastu võtma enda müüdavate toodete tühjad pakendid ja tagastama tagatisraha. See kohustus kehtib ilma ostutõendita.

Lisaks peavad liikmesriigid tagama, et lõpptarbijad on kohustatud vastu võtma kõik tagatisrahaga kaetud pakendid, mis on samast materjalist ja samas vormis kui pakendid, mida nad müüvad, ja tagastama lõppkasutajale tagatisraha. Tagatisraha tagastamise kohustust ei kohaldata, kui lõpptarbija müügipind ei võimalda tal tagatisrahaga kaetud pakendeid vastu võtta või kui lõppkasutajatel on võimalus saada tagatisraha sama hõlpsasti kätte mõne muu ühekordselt kasutatavate joogipakendite jaoks loodud ja nende pakendite kogumiseks loa saanud võrdselt juurdepääsetava kogumiskanali kaudu. Liikmesriigid peavad kindlaks määrama, kuidas neid erandeid kohaldatakse.

X lisas sätestatud nõudeid kohaldatakse üksnes tagatisrahasüsteemi suhtes, mis on loodud pärast 11. veebruari 2025, või kui tagatisrahasüsteemiga ei ole 1. jaanuariks 2029 saavutatud 90 % liigiti kogumise sihtmäära. Seega ei puuduta pakendimääruses sätestatud tagasivõtukohustused tagatisrahasüsteeme, mis ei pea vastama miinimumnõuetele.

31. **Ringlussevõtuks mõeldud liigiti kogutud pakendite käitlemine olelusringi lõpus**

Õigusnormid

Artikli 48 lõige 1: „Liikmesriigid tagavad, et luuakse süsteemid ja taristud, millega kõik pakendijäätmed tagastatakse ja kogutakse liigiti lõppkasutajatelt, eesmärgiga [---] hõlbustada nende korduskasutamiseks ettevalmistamist ja kvaliteetset ringlussevõttu. Pakendid, mis vastavad käesoleva määruse artikli 6 lõike 4 kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktides kehtestatud ringlussevõttu toetava disaini kriteeriumidele, kogutakse ringlussevõtuks. Pakendite põletamine ja prügilasse ladestamine on keelatud, välja arvatud jäätmete puhul, mis tekivad selliste liigiti kogutud pakendijäätmete edasisel töötlemisel, mille ringlussevõtt ei ole teostatav või ei anna parimat keskkonnatulemust.“

Artikli 48 lõikes 2 on sätestatud järgmist: „Kvaliteetse ringlussevõtu hõlbustamiseks tagavad liikmesriigid, et terviklikuks kogumiseks ja sortimiseks on olemas süsteemid ja taristud, millega hõlbustatakse ringlussevõttu ja tagatakse plastmaterjali kättesaadavus ringlussevõtuks.“

Artikli 48 lõikes 3 on sätestatud, et „Liikmesriigid võivad teha erandeid käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tagastamise ja jäätmete liigiti kogumise kohustusest teatavas vormis jäätmete puhul, tingimusel et pakendijäätmete osade koos kogumine või pakendijäätmete või niisuguste pakendijäätmete osade kogumine koos muude jäätmetega ei mõjuta seda, et neid pakendeid või pakendijäätmete osi saab korduskasutamiseks ette valmistada, ringlusse võtta või teha nendega muid taaskasutamistoiminguid [---] ning et nende toimingute väljundi kvaliteet on võrreldav liigiti kogumise tulemusel saadud kvaliteediga.“

Artikkel 49: „Liikmesriigid kehtestavad 1. jaanuariks 2029 kohustusliku kogumise eesmärgid ja võtavad vajalikud meetmed, et artiklis 52 loetletud materjalide kogumine oleks kooskõlas nimetatud artiklis sätestatud ringlussevõtu sihtmääradega ja artiklis 7 sätestatud kohustuslike ringlussevõetud materjali sisalduse sihtmääradega.“

Komisjoni tõlgendus

Vastavalt pakendimääruse artikli 48 lõikele 1 ei ole lubatud põletada ega prügilasse ladestada pakendeid, mis vastavad artikli 6 kohastele ringlussevõttu toetava disaini kriteeriumidele. Kuna kõnealused kriteeriumid kehtestatakse artikli 6 lõikega 4 ette nähtud delegeeritud õigusaktiga 1. jaanuariks 2028 ja neid hakatakse kohaldama kaks aastat hiljem, jõustub keeld 1. jaanuaril 2030.

Pakendivormide ja -materjalide suhtes, mille suhtes ringlussevõttu toetava disaini kriteeriume ei kohaldata, ei kohaldata ka põletamise ja prügilasse ladestamise keeldu. Erandite hulka kuuluvad sellised pakendimaterjalid nagu kerge puit, kork, tekstiil, kumm, keraamika, portselan ja vaha. Samuti on kehtestatud erandid teatavate pakendivormide jaoks, nagu meditsiiniseadmete pakendid ja pakendid, mida kasutatakse ohtlike kaupade veoks. Erandiga hõlmatud pakendeid saab koguda koos jäätmejääkidega ning neid tohib põletada ja prügilasse ladestada. Kõik muud pakendid, mis peavad vastama ringlussevõttu toetava disaini kriteeriumidele, tuleb koguda liigiti ja põhimõtteliselt ringlusse võtta.

Ringlussevõtuks mõeldud pakendeid ei ole lubatud nende jäätmeteks muutumisel põletada ega prügilasse ladestada; erandiks on pakendijäätmed, mis on liigiti kogutud, sorditud ja käideldud, kuid mille ringlussevõtt ei ole teostatav või ei anna parimat keskkonnatulemust, nagu on sätestatud artikli 48 lõikes 1.

Liikmesriigid võivad otsustada, et pakendijäätmed, mida ei koguta eespool kirjeldatud viisil liigiti, sorditakse enne energia taaskasutamise toiminguid, et eemaldada ringlussevõtuks mõeldud pakendid (pakendimääruse artikli 48 lõige 4).

Artikli 48 lõige 3 võimaldab teha liigiti kogumise nõudest erandi, kui see ei mõjuta pakendijäätmete või pakendijäätmete osade ringlussevõetavust ja kui saadava ringlussevõetava materjali kvaliteet on võrreldav kvaliteediga, mis oleks saadud liigiti kogumise korral. Sellise erandi kasutamise korral kehtib pakendijäätmete suhtes, mille kogumisel on pakendijäätmete vood segunenud, ikkagi põletamise ja prügilasse ladestamise keeld.

Liikmesriikide kohustus on kanda hoolt selle eest, et luuakse piisavad süsteemid ja taristu, et tagada kõigi pakendijäätmete liigiti kogumine. Hõlbustamaks selle tagamist, et pakendijäätmete kogumine toimub kooskõlas siduvate ringlussevõtu sihtmäärade ja ringlussevõetud materjali sisalduse nõuetega, peavad liikmesriigid kehtestama 1. jaanuariks 2029 ka kohustusliku kogumise eesmärgid.

32. **Tagatisrahaga kaetud pakendite liigiti kogumise määr 2026. aastal ja kohustus luua 2029. aastaks tagatisrahasüsteem**

Õigusnormid

Artikli 50 lõikes 1 on sätestatud, et „Liikmesriigid võtavad 1. jaanuariks 2029 vajalikud meetmed, millega tagatakse liigiti kogumine aastas vähemalt 90 % ulatuses pakendite massist järgmiste pakendivormide puhul, mis on asjaomases liikmesriigis kõnealusel kalendriaastal esimest korda turul kättesaadavaks tehtud: a) ühekordselt kasutatavad plastist joogipudelid mahuga kuni kolm liitrit ning b) ühekordselt kasutatavad metallist joogipakendid mahuga kuni kolm liitrit.“

Artikli 50 lõige 2: „Liikmesriigid võtavad lõikes 1 osutatud sihtmäärade saavutamiseks vajalikud meetmed tagamaks, et lõikes 1 osutatud asjaomaste pakendivormide jaoks on loodud tagatisrahasüsteemid ning et tagatisraha võetakse müügikohas.“

Artikli 50 lõikes 5 on sätestatud, et „Liikmesriigid võib vabastada lõike 2 kohase kohustuse täitmisest järgmistel tingimustel:

a) artikli 48 kohaselt nõutav vastava pakendivormi liigiti kogumise määr, mis on komisjonile esitatud artikli 56 lõike 1 punkti c kohaselt, on 80 % või enam nende pakendite massist, mis on kalendriaastal 2026 asjaomase liikmesriigi territooriumil esimest korda kättesaadavaks tehtud, ning

b) liikmesriik teatab jaanuariks 2028 komisjonile oma vabastustaotlusest ja esitab rakenduskava, mis sisaldab strateegiat koos konkreetsete meetmetega ja oma ajakava, millega tagatakse, et saavutatakse liigiti kogumine 90 % ulatuses lõikes 1 osutatud pakendite massist.

Punkti a kohaldamisel juhul, kui teavet pakendivormi liigiti kogumise määra kohta ei ole komisjonile veel esitatud, esitab liikmesriik põhjendatud selgituse selle kohta, kuidas käesolevas lõikes sätestatud vabastuse kohaldamise tingimused on muul viisil täidetud. Põhjendatud selgituse aluseks on kinnitatud riiklikud andmed ja neile on lisatud rakendatud meetmete kirjeldus.“

Komisjoni tõlgendus

Liikmesriigid peavad tagama, et 1. jaanuariks 2029 kogutakse liigiti 90 % ühekordselt kasutatavatest plastpudelitest ja metallist joogipakenditest, nagu on ette nähtud artikli 50 lõikes 1. Selle sihtmäära saavutamiseks peaksid liikmesriigid looma 1. jaanuariks 2029 asjaomaste pakendivormide jaoks täielikult toimiva tagatisrahasüsteemi, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on taotlenud enne 1. jaanuari 2028 vabastust ja on saanud positiivse vastuse või ei ole kolme kuu jooksul alates rakenduskava esitamisest vastust saanud.

Kui liikmesriigis on täidetud artikli 50 lõikes 5 sätestatud kumulatiivsed tingimused, võib liikmesriigi tagatisrahasüsteemi loomise kohustusest vabastada. Kui liikmesriik soovib saada selle vabastuse, peab ta koguma liigiti 80 % kalendriaastal 2026 oma territooriumil kättesaadavaks tehtavatest ühekordselt kasutatavatest plastpudelitest ja metallist joogipakenditest. Hiljemalt 1. juuliks 2028 tuleb komisjonile sellest aru anda. Esitatavad andmed põhinevad hinnangulistel kogumismääradel, kuid liikmesriik peaks lisama kättesaadavad andmed ühekordselt kasutatavate plastpudelite kogumiseks, nagu on ette nähtud ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiiviga. Kui liikmesriik ei saavuta 80 % liigiti kogumise sihtmäära, ei saa teda kõnealusest kohustusest vabastada. Vastavalt pakendimäärusele peab liikmesriik esitama hiljemalt 1. jaanuariks 2028 ka rakenduskava. Komisjon leiab, et vabastuse taotlemise võimalust tuleb käsitada ühekordse võimalusena. Kui liikmesriik ei taotle vabastust, järgides artiklit 50 ja selles sätestatud tähtaega, peab ta looma tagatisrahasüsteemi.

Kui liikmesriik on saanud vabastuse, kuid ei kogu kolmel järjestikusel aastal liigiti 90 % ühekordselt kasutatavatest joogipakenditest, siis vabastust enam ei kohaldata, nagu on sätestatud pakendimääruse artikli 50 lõikes 7. Liikmesriik peab looma tagatisrahasüsteemi sellele aastale järgneva teise kalendriaasta 1. jaanuariks, mil komisjon teatas, et vabastust enam ei kohaldata.

33. **Liikmesriikide 90 % liigiti kogumise sihtmäär ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite ja metallist joogipurkide puhul ning piirkondlike tagatisrahasüsteemide panus**

Õigusnormid

Artikli 50 lõikes 1 on sätestatud, et „Liikmesriigid võtavad 1. jaanuariks 2029 vajalikud meetmed, millega tagatakse liigiti kogumine aastas vähemalt 90 % ulatuses pakendite massist järgmiste pakendivormide puhul, mis on asjaomases liikmesriigis kõnealusel kalendriaastal esimest korda turul kättesaadavaks tehtud: a) ühekordselt kasutatavad plastist joogipudelid mahuga kuni kolm liitrit ning b) ühekordselt kasutatavad metallist joogipakendid mahuga kuni kolm liitrit.“

Artikli 50 lõikes 2 on sätestatud, et „Liikmesriigid võtavad lõikes 1 osutatud sihtmäärade saavutamiseks vajalikud meetmed tagamaks, et lõikes 1 osutatud asjaomaste pakendivormide jaoks on loodud tagatisrahasüsteemid ning et tagatisraha võetakse müügikohas.“

Komisjoni tõlgendus

Artikli 50 lõikes 1 ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite ja metallist joogipakendite jaoks kehtestatud 90 % liigiti kogumise sihtmäära kohaldatakse liikmesriigi kui terviku suhtes ja see põhineb liikmesriigi territooriumil aasta jooksul kättesaadavaks tehtud asjaomaste pakendite kogusel.

Tagatisrahasüsteemi peavad kuuluma kõik ühekordselt kasutatavad plastist joogipudelid ja metallist joogipakendid, välja arvatud need, mis on artikli 50 lõike 4 kohaselt sellest sõnaselgelt välja jäetud. Liikmesriigid peavad tagama, et kõnealuste pakendite liigiti kogumine toimub kogu nende territooriumil, kuid nad võivad rakendada tagatisrahasüsteeme riigi tasandist madalamal tasandil, et hõlmata oma haldusüksused ja ülemereterritooriumid.